

SAMEN MORGEN MOOIER MAKEN

Bestuursakkoord

Eindhoven 2022-2026

GroenLinks - CDA - PvdA - D66

EINDHOVEN

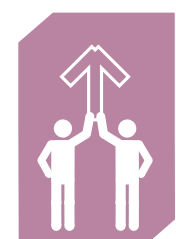

We maken duidelijke keuzes om onze groeiende stad klaar te maken voor de toekomst	3
--	---

Een stad die stevig bijdraagt aan het tegengaan van klimaatverandering én die klaar is voor de weersveranderingen die daarbij horen

2.1 Klimaat en energie	6
2.2 Groen en biodiversiteit	10

Een innovatieve, ondernemende én sociale stad waar iedereen profiteert van de vooruitgang

3.1 Brainport voor iedereen	13
3.2 Zorgzame stad	18
3.3 Werk, participatie en armoede	22
3.4 Organisatie Sociaal Domein	25

Betaalbare woningen bouwen in sterke samenhang met verduurzaming, groen en bereikbaarheid

4.1 Wonen	26
4.2 Mobiliteit	32

Fijne en veilige woonwijken waar burens elkaar kennen

5.1 Wijken en buurten	38
5.2 Veiligheid	42

Een levendige stad waar mensen zichzelf mogen zijn met cultuur, sport en ontspanning voor iedereen binnen handbereik

6.1 Inclusieve stad	44
6.2 Cultuur en Design	43
6.3 Sport en bewegen	51

Een toekomstbestendige gemeentelijke organisatie die haar inwoners hoort en helpt

7.1 Organisatie	53
7.2 Inwoners helpen en betrekken	54
7.3 Digitalisering	55
7.4 Samenwerking regionaal en (inter)nationaal	56

Een stevig financieel fundament

8.1 Financieel afwegingskader	57
8.2 Basisregels	62

Samen verder	64
---------------------	----

INHOUD

Eindhoven is een stad om trots op te zijn. Die trots wordt door velen gevoeld en willen we vasthouden en doorgeven aan volgende generaties. Dat betekent dat we urgente maatschappelijke opgaven moeten aanpakken. We nemen hiervoor lokaal onze verantwoordelijkheid. Met onze keuzes bestrijden we de klimaatcrisis, maken we de lucht gezonder, onze stad groener en leefbaarder, versterken we onze welvaart en verdelen we die eerlijker.

Eindhoven is de stad waar de **toekomst** begint. Waar de wortels liggen van oplossingen voor de grote maatschappelijke vraagstukken van vandaag en morgen. Eindhoven is de stad van de Brainportsamenwerking tussen de bedrijven, kennisinstellingen, de overheden en onze inwoners. We doen het hier samen. Eindhoven is de stad die is gegroeid op de schouders van mensen uit alle windstreken. Dus moet Eindhoven ook de stad zijn van eerlijk delen, van oog en zorg voor elkaar, in het bijzonder voor de meest kwetsbaren. Eindhoven moet de stad van gelijke kansen zijn, waar het succes van velen wordt gedeeld door allen. Een stad van de toekomst, waar we een nieuwe **balans** vinden tussen **welzijn, economie en ecologie**.

Onze stad zit dankzij groot economisch succes midden in een **groeispuurt**, naar misschien wel 300.000 inwoners in 2040. Maar... bij een groeispuurt hoort ook groeipijn. De woningnood is in heel Nederland groot, maar hier is die extra nijpend door de aanwas van nieuwe inwoners. Dat zet druk op onze wijken, waar de verschillen groter dreigen te worden tussen degenen die wél en niet mee profiteren van het succes van de stad. En het zet extra druk op de voorzieningen en de mobiliteit in en naar Eindhoven.

Intussen kampen we met een aantal **onzekerheden**. Zo heeft de coronacrisis diepe sporen nagelaten in onze samenleving. Onder andere bij jongeren, senioren, ondernemers, in het onderwijs en in de culturele sector.

We maken duidelijke keuzes om onze groeiende stad klaar te maken voor de toekomst

Het is onzeker of het virus in het najaar weer oplaait. Daar komt de Oekraïne-oorlog bij. We vangen grote aantallen vluchtelingen op en weten niet hoe één en ander zich zal ontwikkelen. De energieprijzen zijn geëxplodeerd met grote effecten op (kwetsbare) inwoners, maatschappelijke organisaties én ondernemers. Dat geeft begrijpelijke onrust in de stad.

De grote opgaven en onzekerheden vragen meer dan ooit om goede **samenwerking**, tussen overheid, bedrijfsleven, instellingen en inwoners. We verwachten dat iedereen verantwoordelijkheid voelt en neemt voor de stad waarin we leven. Van ons als lokale overheid vragen deze tijden om **hoge ambities en scherpe keuzes**. Dat is dan ook de koers die de coalitie van GroenLinks, CDA, PvdA en D66 wil varen.

We gaan de komende periode werken aan een stad die stevig bijdraagt aan het tegengaan van **klimaatverandering**, én die klaar is voor de **weersveranderingen** die daarbij horen. We vragen daarmee ook iets van onze inwoners. Tegelijk biedt het kansen om de stad groener en gezonder te maken en de openbare ruimte zo in te richten dat iedereen er graag gebruik van maakt om te spelen, te bewegen of te ontmoeten. Maar waarmee we ook de biodiversiteit in onze stad versterken, wat goed is voor mens en dier.

Als er één regio is waar bedrijven groot en klein, samen met de onderwijsinstellingen het verschil kunnen maken met creatieve technologische oplossingen voor bijvoorbeeld klimaatproblemen, dan is het Brainport Eindhoven. We blijven ons inzetten voor een **innovatieve, ondernemende én sociale stad**. Waar de unieke en succesvolle Brainport-economie zorgt voor vooruitgang waarvan alle Eindhovenaren meeprofiteren. Waar we zorgen voor mensen die de boot dreigen te missen. En voor degenen die onze hulp en zorg om andere redenen nodig hebben, bijvoorbeeld door een ziekte, beperking of ouderdom. We gaan voor gelijke kansen, eerlijk delen, brede welvaart, een **‘Brainport voor iedereen’**. Het bedrijfsleven heeft hier ook een grote verantwoordelijkheid. We vinden dit zo’n belangrijke opgave, dat de coalitie een stadsgezag aanstelt om hier focus op te houden. Die keuze wordt verderop in het akkoord toegelicht.

Eerlijk delen gaat ook op voor de ruimte in onze stad. We gaan de komende jaren de **woningbouw** flink stimuleren, met grote aandacht voor betaalbaarheid en duurzaamheid. Dit doen we in de binnenstad en in de wijken, met zowel grote gebiedsontwikkelingen als ‘postzegelplannetjes’. Echter, met alleen huizen bouwen zijn we er niet. Onze bereikbaarheid staat onder druk en de luchtkwaliteit is op een aantal plekken slecht in onze stad. Om onze stad voor iedereen groen, leefbaar en **bereikbaar** te houden, zullen we dus anders om moeten gaan met mobiliteit en échte alternatieven voor de auto bieden.

Wijken en buurten bestaan uit meer dan huizen. Zij bestaan vooral uit mensen en voelen pas fijn als die mensen elkaar kennen, helpen en vertrouwen. Daar is een basisgevoel van **veiligheid** voor nodig. En het vraagt om genoeg voorzieningen in de buurt, om ontmoetingsplekken en om activiteiten. Ook voor een stevige focus op de wijkenaanpak kiest deze coalitie voor de inzet van een stadsgezag.

We gaan voor levendige wijken of beter nog: voor een **levendige stad**. Waar mensen zichzelf mogen zijn ongeacht afkomst, identiteit, religie of van wie je houdt. Een bruisende stad, waar je kunt winkelen, uitgaan of bewegen naar hartenlust. We gaan voor een Eindhoven waar cultuur, sport en ontspanning voor iedereen binnen handbereik zijn.

Om dit alles voor elkaar te krijgen zal de **gemeentelijke organisatie** moeten meegroeien met de stad en de bijbehorende ambities voor de toekomst. Naar een organisatie die een heldere koers heeft, goed samenwerkt met de stad en die haar **inwoners écht hoort en helpt**. Een organisatie die een stevig **financieel fundament** heeft om op te bouwen en oog heeft voor de financiële situatie van onze inwoners en organisaties. Zodat we onze stad telkens een beetje beter kunnen achterlaten voor volgende generaties.

Om een goede start te maken met de gehele gemeenteraad voor de opgaven waar we als stad voor staan, hebben we gekeken waar we raakvlakken hebben met de ambities van de **niet-formerende partijen**. We hebben met hen gesprekken gevoerd en een aantal verwijzingen naar gedeelde ambities (met toestemming) in dit akkoord opgenomen.

Onze ambities zijn uitgewerkt in concrete actiepunten, zodat de lezer van dit akkoord meteen ziet wat we gaan doen. We willen vanaf dag één stappen zetten en met verve uitvoering geven aan dit akkoord. In het laatste hoofdstuk geven we een doorkijk naar de toekomst: hoe willen we samen verdergaan na de presentatie en vaststelling van dit bestuursakkoord. We hopen in elk geval dat dit akkoord duidelijk laat zien dat we voor grote **uitdagingen** staan. Maar vooral dat we samen de **kans** hebben om het Eindhoven van vandaag en morgen mooier te maken. Voor onszelf en voor onze kinderen.

Eindhoven, 10 juni 2022

GroenLinks, CDA, PvdA, D66

2.1 KLIMAAT EN ENERGIE

De klimaatcrisis is één van de grootste uitdagingen van deze tijd. Het tegengaan van klimaatverandering is urgent en noodzakelijk voor de bescherming van mens, dier, natuur en milieu. We pakken de problemen in de stad stevig aan, én zien de kansen die dit biedt voor onze inwoners en regio. De aanpak van klimaatverandering draagt namelijk bij aan een groene, fijne stad om in te wonen en te leven. Daarnaast kunnen wij als stad van kennis en innovatie als geen ander bijdragen aan slimme oplossingen die wereldwijd een rol spelen in het tegengaan van klimaatverandering.

We zijn trots dat Eindhoven samen met Helmond is aangewezen als experimenteer- en innovatieplek voor de Europese missie Klimaatneutrale en Slimme steden. We schroeven daarmee onze ambities flink op, benutten dit om kennis te delen en vergroten de kans op Europese cofinanciering.

De klimaatambities van onze stad werken duidelijk door in de andere grote opgaven waar we voor aan de lat staan, zoals mobiliteit, wonen en werk. Naast het tegengaan van klimaatverandering maken we de stad robuuster voor weersverandering, onder andere door verder te vergroenen.

We kiezen voor een ambitieuze en eerlijke transitie, waarbij iedereen zijn verantwoordelijkheid kan en moet nemen. Daarbij hebben we oog voor draagkracht en energiearmoede. Er komen hier geen klimaatwinnaars en klimaatverliezers, maar iedereen kan helpen én profiteren bij het verduurzamen van onze stad. We zetten fors in op de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad met bijvoorbeeld zonnepanelen, isolatie, en bouwen nieuwbouwwoningen duurzaam en circulair. We zien deze transitie ook als een kans om fors te investeren in onze wijken, met het realiseren van comfortabelere woningen met lagere energielasten en een groenere, prettige leefomgeving.

Een stad die stevig bijdraagt aan het tegengaan van klimaatverandering én die klaar is voor de weersveranderingen die daarbij horen

De verduurzaming van onze stad vraagt om intensieve samenwerking met bedrijven. We gaan van bespreken naar afspreken, en we handhaven waar nodig. Het klimaat- en duurzaamheidsvraagstuk is complex. Hier ligt een kans voor onze Brainportregio met kennisinstellingen, startups en bedrijven die op wereldschaal een verschil kunnen maken; onze regio als de kraamkamer voor klimaatinnovatie. We trekken daarom samen met de Brainportregio op richting provincie, het Rijk en Europa voor meer financiële middelen en meer experimenteerruimte om onze klimaatdoelstellingen te realiseren.

Kortom, wij gaan voor een ambitieus klimaatbeleid, dat rechtvaardig en betaalbaar is voor onze inwoners en toekomstige generaties.

EUROPESE KLIMAATMISSIE

- We nemen onze verantwoordelijkheid om de internationale klimaatdoelstellingen te halen. Als geselecteerde stad voor de Europese missie Klimaatneutrale en Slimme steden onderschrijven we de ambitie en willen we een **aanzienlijke versnelling** realiseren om **klimaatneutraal** te zijn in 2030. We gaan hiervoor de contractonderhandelingen aan met de Europese Commissie en werken een klimaatactieplan uit dat inzet op vergroening, innovatie en gedragsverandering. We doen dat samen met de aanwezige kennis en innovatiekracht in de regio.
- Met deelname aan de Europese stedenmissie schroeven we onze huidige ambitie zoals opgenomen in onze Klimaatverordening dus op. Onze Klimaatverordening zien we als onze uiterste **ondergrens**, met een vermindering van broeikasgassen met ten minste 55% in 2030 en ten minste 95% in 2050.

GEBIEDSGERICHTE AANPAK EN ENERGIEARMOEDE

- De warmtetransitie gaan we versnellen, als eerste door werk te maken van **geïsoleerde huizen**. Dit zetten we ook door in het Duurzaamheidspact met de woningcorporaties. Onderzoek van TNO¹ wijst uit dat energiearmoede een groot probleem wordt in Nederland, vooral in de grote steden waaronder Eindhoven. **Energiearmoede** treft de hele stad, waarbij we een aantal piekbuurten kennen. We streven naar betaalbare energielasten voor iedereen en daarom helpen we huishoudens met lage inkomens in tochtige huizen met het omlaag brengen van hun energierekening. We zetten in op ons energiebesparingsprogramma en schalen op waar mogelijk. Te beginnen met de woningen met een laag energielabel (D t/m F) om zo snel mogelijk het hoogste rendement te behalen.
- Voor de warmtetransitie kiezen we voor de **slimste oplossing per gebied**, met onder andere warmtenetten en all-electric-oplossingen. We ondersteunen de zoektocht naar de mogelijkheden voor geothermie. We houden vast aan onze ambities rondom het aardgasvrij maken van onze wijken.
- Om de klimaatopgave gezamenlijk en gebiedsgericht aan te pakken en **regie ook bij de inwoners** zelf te leggen, ondersteunen we buurtcoalities bestaande uit inwoners, ondernemers, corporaties en andere belanghebbenden. We belonen goede ideeën van inwoners, bijvoorbeeld met een jaarlijkse prijsvraag.
- We stimuleren inwoners en bedrijven om hun daken en gevels vol te leggen met **zonnepanelen** of, als dat niet mogelijk is, **daken te vergroenen**. Bij nieuwbouw maken we het verplicht en bij bestaande daken streven we ernaar om geen enkel dak onbenut te laten.
- We onderzoeken of we grote, open, versteende terreinen zoals parkeerplaatsen kunnen gebruiken voor een **zonnepanelenoverkapping** en sportvelden voor **mobiele zonnevelden**. Ook kijken we of we zonnepanelen bij geluidsschermen rondom onze wegen kunnen plaatsen.

SAMENWERKEN MET DE STAD

- Via het **Eindhovens Energieloket** en in samenwerking met 040energie, begeleiden we inwoners en voorzien we hen van onafhankelijke informatie over de verduurzaming van hun huis. Dit digitale loket ontwikkelen we door naar een fysieke vorm op één of meerdere plekken in de stad, zodat we naast de inwoner staan met onze ondersteuning.
- We zetten in op **bewustwording en gedragsverandering** op het gebied van consumptie en leefpatronen, met campagnes en creatieve ideeën. We benutten daarbij onze partners in de stad zoals culturele instellingen en we versterken het Klimaatnetwerk 040.
- We sluiten **klimaatdeals** met bedrijven en organisaties in de stad waarin we concrete afspraken maken over de inzet om CO₂-uitstoot te beperken. Voor bedrijven die niet mee willen in de transitie nemen we maatregelen binnen de geldende wet- en regelgeving en **handhaven** daarop. Op bedrijventerreinen zien we specifiek kansen voor afspraken over vergroening, verduurzaming en circulaire economie.
- In Eindhoven staan we voor een schone, duurzame economie en een gezonde leefomgeving. In de aanpak van de klimaatopgave richten we ons op de **grootste vervuilers** in onze stad, waarbij we inzetten op de beste technieken om processen te verduurzamen en overlast te beperken.

Verkiezingsprogramma SP:

“Er is behoefte aan ontzorging bij de verduurzaming van woningen. Onder erkenning van het goede werk dat 040energie doet, is er behoefte aan verdergaande organisatie die een winkelfunctie heeft.”

¹ TNO, De feiten over energiearmoede in Nederland, september 2021

INFRASTRUCTUUR

- Ons elektriciteitsnet staat extra onder druk door de grote groei van de stad en zal naar verwachting de komende tijd zijn maximale capaciteit bereiken. Dat is een groot risico, omdat het alles op slot zet voor onze grote opgaven. We maken ons daarom samen met de Brainportpartners hard voor de **opschaling van het elektriciteitsnet**, omdat dat noodzakelijk is om de energietransitie te kunnen realiseren.
- Voor Eindhoven-Noord is door de gemeente al budget gereserveerd om de **hoogspanningsleidingen** onder de grond te brengen. Deze ambitie houden we ook vast voor de rest van de stad. We zijn daarvoor wel afhankelijk van partners.
- De uitkomsten van het onderzoek over het uitschakelen van de **biomassa-centrale** pakken we op. Met Ennatuurlijk gaan we in gesprek of het uitschakelen van hun biomassacentrale ook mogelijk is. Waar mogelijk leggen we nieuwe verplichtingen op over het verduurzamen van de warmtecentrale.

HET GOEDE VOORBEELD

- Als gemeente geven wij het **goede voorbeeld** met hoge duurzaamheidseisen in onze bedrijfsvoering en inkoop/aanbestedingen. We hebben al flinke stappen gezet in de **verduurzaming van ons vastgoed** in de stad en gaan aan de slag met de volgende fase. Daar profiteert iedereen van, want ons maatschappelijk vastgoed is voor onze inwoners. Denk aan buurthuizen, sportaccommodaties, onderwijshuisvesting en cultuur/ateliers.
- We vertalen onze klimaatambities naar **concrete doelstellingen voor de verschillende programma's en sectoren** binnen de gemeente. Dat betekent dat alle organisatieonderdelen een eigen verantwoordelijkheid hebben in de aanpak van klimaatverandering en daartoe uitgerust zijn.

- We hebben een publieke taak om **grip te krijgen op de energietransitie** en de maatschappelijke belangen zoals betaalbaarheid, duurzaamheid en ontwikkeling van onze stad te borgen en energiemonopolies te voorkomen. Hiertoe onderzoeken we de mogelijkheden voor uitbreiding van ons warmtebedrijf naar bijvoorbeeld een (regionaal) **energiebedrijf**.
- We zetten in op **klimaatinnovaties** die in onze eigen regio ontwikkeld worden. Waar mogelijk treden we op als '**launching customer**' of '**living lab**' en proberen we nieuwe klimaatinnovaties uit in onze stad.
- We onderzoeken met partners in onze stad de mogelijkheid voor een **duurzaamheidsversnellingsfonds**, wat mogelijk revolverend kan worden ingezet. De gemeente kan hier ook een bijdrage aan leveren. Daarnaast willen we via onze deelnemingen organisaties stimuleren om proeftuin te zijn voor lokale innovaties.

CIRCULAIRE ECONOMIE EN AFVAL

- We implementeren de afvalstrategie 2021-2025, waarbij op korte termijn de focus ligt op het **verhogen van het (bron)scheidingsrendement**. We blijven samen met andere gemeenten in de regio volop inzetten op het **nascheiden** van afval en om de knelpunten die daarvoor nu in beeld zijn weg te nemen. We streven ernaar dat nascheiden medio 2028 van start kan gaan.
- We werken een plan uit voor **circulaire economie**, waarbij we in lijn met de ambities van het Rijk streven naar 50% minder grondstoffenverbruik in 2030. We hanteren daarbij als uitgangspunt 'afval voor de één is grondstof voor de ander'.

Verkiezingsprogramma VVD:

“De energietransitie en verduurzaming bieden grote kansen voor het stimuleren van innovatie en werkgelegenheid. [...] De gemeente geeft lokale ondernemers een reële kans bij opdrachten en inkopen, ook als ‘launching customer’.”

2.2 GROEN EN BIODIVERSITEIT

Eindhoven is een prachtige groene stad dankzij haar unieke natuur tot in de binnenstad. We willen een groene omgeving voor alle Eindhovenaren. Dit verrijkt de stad, biedt mogelijkheden voor ontspanning en is goed voor onze gezondheid. Groen is ook essentieel om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen. Het is nodig om regenwater snel genoeg te kunnen afvoeren en overstromingen te voorkomen. En het biedt verkoeling als temperaturen hoog oplopen.

De biodiversiteit staat zwaar onder druk. Wereldwijd, maar ook hier in Eindhoven. Daarom is biodiversiteit een speerpunt bij de inrichting van onze stad. We nemen als uitgangspunt dat iedere inwoner binnen vijf minuten lopen van huis in het groen moet kunnen zijn en binnen vijf minuten fietsen in een groot park. We maken een analyse om de plekken te identificeren waar dit nog niet het geval is en maken daarvoor een plan. We gaan de groengebieden beter met elkaar verbinden en zetten in op het vergroenen van groenarme wijken en de binnenstad. Daarmee bouwen we aan een fijnmazig groen netwerk in de stad waar mensen kunnen ontspannen en dieren kunnen leven. We dragen bij aan het realiseren van meer groen in de wijken, waarbij we samen met inwoners kijken wat waar het beste past.

VERSTERKEN VAN GROEN EN WATER

- We beschermen onze **groene wiggen** en vermijden daar zoveel mogelijk extra bebouwing en verkeer.
- Het recent aangekochte **Landgoed De Wielewaal** stellen we op termijn (deels) open voor publiek, waarbij we in samenspraak met de stad een ontwikkelplan maken. Een sluitende businesscase is randvoorwaardelijk. We koesteren daarbij de grote natuurwaarde en biodiversiteit en stellen grenzen aan het toevoegen van functies.
- We hebben speciale aandacht voor het vergroenen van het centrum. Het liefst op ooghoogte, maar ook met groene daken. Het **groenplan centrum** is daarvoor de basis en werken we verder uit. Onze inzet is dat ontwikkelaars, provincie, rijk en Europa hier aan bijdragen, bijvoorbeeld via het Groenontwikkelfonds Brabant.
- Te vaak zien we dat groen in de plannen niet of slechts minimaal gerealiseerd wordt. Bij (nieuwe) ontwikkelingen mag **groen** daarom **niet** standaard het **sluitstuk** zijn en het eerste waarop bezuinigd wordt. Ook na realisatie controleren we hierop.
- In samenwerking met het **bedrijfsleven** willen we bedrijventerreinen vergroenen (o.a. daken en gevels).
- Groen én water zijn belangrijk om ons weerbaar te maken tegen klimaatverandering. We zetten dus ook in op **meer water in de openbare ruimte**. De Gender laten we zoveel mogelijk boven de grond stromen. We zorgen voor fonteinen en waterspeelplekken, zodat inwoners hier verkoeling kunnen zoeken. Verder onderzoeken we de mogelijkheid voor een watertappunt in elk park.

GROENE WJKEN

- We hebben de ambitie om **50 straten** te vergroenen. Ook zetten we in op het ontharden van tuinen in de wijken, bij bestaande en nieuwe woningen. Hierover maken we ook afspraken met de **corporaties** en geven we een vervolg aan ‘Operatie Steenbreek’.
- We zorgen voor **voldoende parkjes, plantsoenen en snippergroen**, met aandacht voor biodiversiteit. We combineren het toevoegen van groen waar mogelijk met het creëren van **ontmoetingsplekken** en openbare **beweegvoorzieningen** voor alle leeftijden.
- We ontwikkelen een **pleintjesplan**, waarbij we samen met inwoners en ondernemers in de wijk de ontmoetingsplekken vergroenen. We houden daarbij rekening met de huidige functie.
- Het creëren van natuurlijke speelplaatsen² met ruimte voor natuur-educatie op **scholen** blijven we stimuleren. Bij succes verlengen we de huidige subsidieregeling.
- We **waarderen en stimuleren initiatieven** van inwoners gericht op het vergroenen van de stad en het verminderen van zwerfafval zoals Adopteer een straat, ‘Troep Troopers’ en ‘roverstuinen’. We faciliteren initiatieven voor ‘tiny forests’, maar ook (tijdelijke) initiatieven op braakliggende terreinen zoals buurtmoestuinen, stadslandbouw, natuurspeelplaatsen en bijenvelden.
- Om het aantal bomen in Eindhoven flink te laten groeien, planten we voor elke **nieuwe Eindhovenaar** (geboren of hiernaartoe verhuisd) een nieuwe boom.

² Zie ook verkiezingsprogramma Partij voor de Dieren, pagina 21

ONDERHOUD EN BEHEER

- In het onderhoud en beheer van ons groen houden we zoveel mogelijk rekening met **biodiversiteit**, met aandacht voor (verkeers)veiligheid. We gaan inheemse soorten beter beschermen. Bij evenementen in onze groengebieden kijken we kritisch naar wat kan. Het groenbeleidsplan is hierbij leidend. Kosten voor natuurherstel worden verhaald op de veroorzaker. Bij herhaalde misstanden krijgen organisaties geen toestemming meer om iets te ondernemen of organiseren in de stad.
- Als de pilot **bladkorven** een succes is, zetten we deze voort op plekken in de stad waar daar behoefte aan is. Op andere plekken in de stad stimuleren we juist om blad te laten liggen of in de borders te vegen, voor het verbeteren van de biodiversiteit. We houden daarbij rekening met veiligheid en maken fietspaden bijvoorbeeld bladvrij.
- De stad en openbare ruimte is van ons allemaal. Wij zijn als gemeente verantwoordelijk voor het onderhoud en beheer maar hebben daar ook de oren en ogen van onze inwoners voor nodig. We blijven de **‘Buiten Beter’-app** nadrukkelijk onder de aandacht brengen.

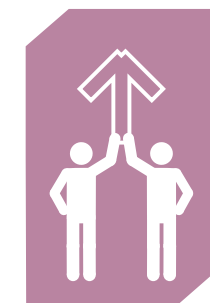
DIERENWELZIJN

- Onze omgeving is van mens en dier. We nemen gerichte maatregelen om de **natuurlijke leefomgeving** van dieren (dag en nacht) te **beschermen**, bijvoorbeeld door slimme keuzes in straatverlichting, het maken van rustgebieden voor dieren of het plaatsen van uilenkasten, vleermuis-kasten en realiseren van egelsnelwegen. We staan voor **goede opvang** van dieren in het nieuwe dierenasiel en zetten in op goede voorlichting aan mensen die een dier adopteren.
- Dieren hebben recht op een respectvolle behandeling. We treden proactief op tegen **dierenmishandeling** en excessen bij evenementen met dieren. We bevorderen de samenwerking tussen de dierenambulance, dieren-opvangcentra en hulpdiensten zoals de (dieren)politie en brandweer.

Verkiezingsprogramma Partij voor de Dieren:

“Goede zorg voor dieren begint met de juiste kennis over verzorging, aanschaf, huisvesting en het natuurlijke gedrag van dieren. Daarom wil de Partij voor de Dieren dat Eindhoven zijn inwoners actief informeert.”

3.1 BRAINPORT VOOR IEDEREEN

Brainport Eindhoven is, met de unieke samenwerking tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden, dé innovatiemotor en aanjager van de Nederlandse economie. Onze kennisintensieve innovatieve maakindustrie, vooraanstaande kennis- en onderwijsinstututen en onze harde werkers ontwikkelen samen oplossingen voor de grote uitdagingen in de wereld. Denk aan de energietransitie, verduurzaming, digitalisering, zorg en gezondheid. Daar zijn niet alleen grote spelers zoals ASML, Philips, NXP, VDL en de Technische Universiteit Eindhoven bij betrokken. Maar ook duizenden MKB bedrijven in onze regio die onderdelen ontwerpen, ontwikkelen en produceren die door de grote spelers in hun eindproducten worden verwerkt. En dat doen ze met medewerkers op alle opleidingsniveaus: van knappe denkers tot vakkundige doeners. Daar zijn we trots op en dat koesteren we.

Tegelijk zien we dat de enorme groei van de grote bedrijven en de keten van innovatieve toeleverende MKB-ondernemingen daar omheen grote druk zet op onze stad. De prognose is dat er in 2040 ongeveer 300.000 inwoners zullen zijn. Daarnaast is de verwachting dat er regionaal 72.000 banen bijkomen. De komende periode moeten er dan ook minimaal 62.000 woningen worden bijgebouwd in de regio, waarvan 40.000 in Eindhoven. Dat legt niet alleen extra druk op de overspannen woningmarkt en de bereikbaarheid, maar ook op het samenleven in wijken waar veel nieuwe bewoners uit alle windstreken instromen. Groei betekent niet alleen vooruit kijken, maar ook achterom: kan iedereen wel meekomen? De verschillen tussen inwoners die wel en niet mee profiteren van de florerende Brainporteconomie worden steeds meer voelbaar. Hier willen wij zichtbaar verandering in brengen, maar daarvoor staan niet alleen wij aan de lat. Hier ligt ook nadrukkelijk een substantiële rol voor het bedrijfsleven en de kennisinstellingen. ‘Noblesse oblige’: succes brengt ook een verantwoordelijkheid met zich mee.

Een innovatieve, ondernemende én sociale stad waar iedereen profiteert van de vooruitgang

Janneke
van Kessel

(D66)
Stadsgezant Brainport
voor iedereen

Niet alle Eindhovenaren ervaren het succes van onze stad. Om dit te verbeteren, moeten we anders omgaan met welvaart, welzijn, groei en gelijke kansen. Die verantwoordelijkheid dragen we samen met onze Eindhovense maatschappelijke partners en het bedrijfsleven. Het wordt tijd om hier versnelling in aan te brengen, zodat iedereen deelt in het succes van Brainport. Daarom stelt dit college een stadsgezant 'Brainport voor iedereen' aan. D66 draagt hiervoor Janneke van Kessel voor.

Janneke gaat zich met de Sociale Brainport Agenda inzetten voor meer kansengelijkheid en brede welvaart in Eindhoven. We moeten zorgen dat inwoners een stevige stem hebben in de ontwikkeling van de stad. De samenwerking tussen overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven breiden we uit met maatschappelijke organisaties. En er wordt gezocht naar nieuwe ideeën en creatieve vormen om inwoners beter te betrekken bij beleids- en besluitvorming.

Bestuurlijk valt de stadsgezant binnen de portefeuille van haar partijgenoot in het college.

SOCIALE BRAINPORT AGENDA

- We waarderen de initiatieven die het Partnerfonds Brainport Eindhoven en Impact040 ontwikkelen om bij te dragen aan het terugdringen van bijvoorbeeld laaggeletterdheid en schulden. Maar de tijd van losse projecten is voorbij. Initiatieven moeten gebundeld en opgeschaald worden. Wij nemen de **regie** bij het ontwikkelen van een **stevige Sociale Brainport Agenda** met langetermijnperspectief. Deze agenda werken we in nauwe **samenwerking** met de bedrijven, maatschappelijke organisaties en inwoners (hierna: partners) uit in concrete **programma's**. We blijven als overheid zelf verantwoordelijk voor onze maatschappelijke opgaven, maar maken samen met de bedrijven afspraken hoe zij hier aan gaan bijdragen.
- We kiezen voor een **afgebakend aantal vraagstukken** dat we gezamenlijk willen aanpakken, waaronder:
 1. **onbenut arbeidspotentieel** inclusief inwoners met **afstand** tot de **arbeidsmarkt**
 2. **kansengelijkheid / kansenagenda jeugd**
 3. **armoede en schulden**
 4. **de woningbouwopgave**
 5. **voorzieningen**

We denken dan bijvoorbeeld aan afspraken over:

▪ <i>omscholingsfonds</i>	▪ <i>Rijke schooldag</i>
▪ <i>baangaranties</i>	▪ <i>baangaranties</i>
▪ <i>aanpak laaggeletterdheid</i>	▪ <i>Brainport traineeship</i>
▪ <i>jobcarving</i>	▪ <i>cultuur</i>
▪ <i>stages</i>	▪ <i>bibliotheek</i>
▪ <i>leer-werkplekken</i>	▪ <i>sport</i>
▪ <i>inbesteding</i>	▪ <i>groen</i>
▪ <i>flex/vast</i>	▪ <i>etc...</i>
▪ <i>afspraken in de keten / Brainport zekerheidsclausule</i>	

- Binnen een jaar maken we **bindende en concreet geformuleerde afspraken** met elkaar over **doelen, mijlpalen** en in te zetten **capaciteit** en **middelen** vanuit de verschillende partners, waarbij we oog hebben voor elkaars belang. Afspraak is afspraak; we zien erop toe dat afspraken ook worden **nagekomen**. Dat geldt dus ook voor de gemeente zelf.
- We onderzoeken de beste **samenwerkingsvorm**, waarbij **commitment** en **eigenaarschap** van het bedrijfsleven geborgd worden, evenals de **rol van de gemeente** als hoeder van het publiek belang en bewaker van de ‘zachte stem’.
- We **nemen het initiatief voor** een **gemeenschappelijk fonds** waaruit de programma’s en projecten kunnen worden gefinancierd. We verwachten van met name de grote bedrijven dat zij hieraan bijdragen. Ook kijken we naar mogelijkheden van **cofinanciering** vanuit de **EU**, het **Rijk** en/of de **provincie**.

DOORONTWIKKELING MAINPORTSTATUS

Het kabinet Rutte IV heeft in haar coalitieakkoord de ambitie verwoord om de mainportstatus van Brainport Eindhoven door te ontwikkelen. De huidige Brainport Nationale Actieagenda krijgt hiermee een vervolg. We werken hierin nauw samen met onze Triple Helix partners. We hebben een unieke positie: we zijn de enige regio die in het kader van (regionale) economische ontwikkeling expliciet benoemd is. Het rijk zet hier op in vanwege het belang van de bedrijven en kennisinstellingen voor het toekomstig verdienvermogen en de werkgelegenheid in Nederland. De mainportstatus biedt ons de mogelijkheid om het Rijk medeverantwoordelijk te maken voor onze grote opgaven.

- We benutten deze **unieke positie** om de **samenwerking met de provincie, het Rijk en Europa** te **intensiveren** en daarmee **krachten én middelen** te **bundelen** op de opgaven die door Rijk en regio zijn gedefinieerd: **1. kennis, innovatie en ondernemen, 2. talent, arbeidsmarkt** en **3. woon- en leefklimaat**. We zetten niet alleen in op

het sluiten van een nieuwe Regio Deal met het Rijk, maar benutten onze mainportstatus om in de breedte aanspraak te maken op rijksmiddelen en fondsen. Waaronder het klimaatfonds, het mobiliteitsfonds, het groeifonds, het volkshuisvestingsfonds en de woningbouwimpuls-middelen. We bekijken dit vanuit de bril van brede welvaart.

- De pijler woon- en leefklimaat richt zich in het bijzonder op één van onze grote opgaven: **de groei van de stad en regio**. Samen met onze partners zetten we in op forse investeringen vanuit het Rijk en de provincie in onze **woningbouwopgave**, onze **mobilitateitopgave** en ons **leefklimaat** (voorzieningen, openbare ruimte en groen, samenleven).
- Economische ontwikkeling is geen doel op zich, maar een middel voor **brede welvaart** (sociaal, economisch, menselijk en natuurlijk kapitaal). Het gaat niet primair om de bedrijven, maar om de welvaart en het welzijn van alle inwoners, nu en in de toekomst. Brede welvaart is ook nadrukkelijk uitgangspunt bij de aanvraag voor een nieuwe **Regio Deal**. Met onze monitor ‘brede welvaart’ houden we vinger aan de pols en monitoren we de effecten van de groeispurt op onze stad.

ONDERNEMEN

- **Startups en scale-ups** zijn van groot belang voor onze regio. Om in de groeiende vraag naar werk- en bedrijfsruimten te voorzien, stimuleren we de ontwikkeling van nieuwe betaalbare broedplaatsen, werkplekken en bedrijfslocaties. Dit doen we bij voorkeur in bedrijfsverzamelgebouwen om ook ontmoeting, kruisbestuiving en innovatie te bevorderen.
- We sluiten met onze gemeentelijke dienstverlening aan op ‘**The Gate**’, het gezamenlijke platform van de TU/e, Brainport Development, de Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij (BOM), Fontys Hogescholen en Summa College, waar startups in de eerste fase van hun bestaan terecht kunnen voor informatie en advies.

- In ons **inkoopbeleid** maken we het mogelijk om vaker de samenwerking aan te gaan met **lokale innovatieve startups** die een bijdrage leveren aan onze maatschappelijke opgaven. Waar kansrijk, treden we op als **launching customer**. Kosten zijn niet het enige criterium waarop we selecteren. Ook hebben we oog voor de **lokale MKB-ers**. Zij zijn een belangrijke werkgever in de regio en een drijvende kracht van onze economie. We kopen zoveel mogelijk lokaal in en zoeken daarbij creatief naar wat mogelijk is.
- We **verminderen** waar het kan de **regeldruk** voor MKB ondernemers en houden lokale regels tegen het licht om nut en noodzaak te heroverwegen. Hierbij geldt: ‘snappen of schrappen’.
- Het **ondernemersloket** dat in de Coronacrisis is opgezet ontwikkelen we door naar een loket dat **MKB-ers** ook ondersteunt in hun ambities op het gebied van verduurzaming, digitalisering en internationaal ondernemen. We onderzoeken de mogelijkheden om hier samen met het Rijk en de provincie financiële middelen voor beschikbaar te stellen, naar het voorbeeld van de landelijke ‘MKB-deals’.
- We ontwikkelen een **stevige aanpak** in samenwerking met de werkgevers, de werknemersverenigingen, het UWV, Ergon en de onderwijsinstellingen om tegemoet te komen aan de grote vraag naar werknemers in de **tekortsectoren** (verduurzaming, zorg, onderwijs, techniek, bouw, veiligheid). Zo willen we bijvoorbeeld dat er een **‘groene banenplan’** komt om werkzoekenden om- of bij te scholen voor een baan in de energietransitie. Het Huis naar Werk speelt hierin een cruciale rol en zet in op het begeleiden van mensen van uitkering naar werk, van werk naar werk en van onderwijs naar werk. We ondervinden grote hinder van knellende regelgeving en gescheiden verantwoordingseisen. We blijven daarom lobbyen bij het Rijk om budgetten voor omscholing en begeleiding ontschot in te kunnen zetten.

CAMPUSSEN EN BEDRIJVENTERREINEN

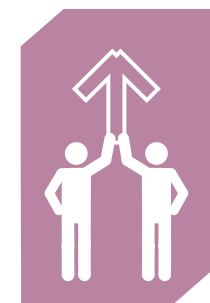
- We zetten gericht in op het aantrekken van **bedrijvigheid die bij ons innovatieve profiel past**, met specifiek aandacht voor sociale, duurzame bedrijven. We willen voorkomen dat onze stad vol komt te staan met bijvoorbeeld ‘logistieke dozen’. Onze campussen en bedrijventerreinen zijn belangrijk voor de stad en de banen van morgen.
- Onze campussen (TU/e, HTC, Strijp-S / T en BIC) zijn de innovatie hotspots voor onze regio. Daarom verstevigen we de samenwerking tussen de campussen in een **bestuurlijk campusoverleg**, inclusief uitvoering. We stimuleren samenwerking en het maken van gezamenlijke afspraken op al onze bedrijventerreinen op het gebied van o.a. duurzaamheid, circulariteit, innovatie, veiligheid en vergroening.
- Bij de **programmering bedrijventerreinen** zijn de huidige kaders leidend. We zien daarnaast dat de vraag naar ‘ruimte om te ondernemen’ stijgt. Om dit en nieuwe ontwikkelingen te faciliteren kijken wij nadrukkelijk naar de doorontwikkeling en uitbreiding binnen onze bestaande campussen. Dit vanuit de gedachte dat er zo gewerkt kan worden aan een sterk en innovatief vestigingsklimaat.
- Bedrijventerrein **de Hurk** is een belangrijke plek voor onze werkgelegenheid en moet dat ook blijven. We zien echter ook dat er verbeteringen mogelijk zijn. We gaan daarom samen met bedrijven en bewoners van en rondom de Hurk een **perspectief richting 2030** formuleren inclusief belangrijke mijlpalen. Hierbij spelen ondernemersklimaat, duurzaamheid, veiligheid, gezondheid en overlast een belangrijke rol. Dit gezamenlijke perspectief moet de aantrekkelijkheid en de balans tussen werken op het terrein en wonen in de omgeving verbeteren. We zitten op dit moment in een afronding van het traject rondom de woonboten en blijven bij de eerdere besluitvorming van Raad en College. Met de vijf meest overlastgevende bedrijven (Asfalt Centrale Eindhoven, ABZ Diervoeding, Mirec, Sonac en HKS) gaan we in gesprek en maken we afspraken over hun rol en verantwoordelijkheid in relatie tot omwonenden om tot een optimale situatie te komen. We controleren en handhaven hierop.

BINNENSTAD EN VOORZIENINGEN

- De **binnenstad** staat aan de vooravond van een grote transitie. Van een gebied waar vooral gewinkeld en gerecreëerd wordt naar een gebied waar aandacht is voor alle functies: wonen, winkelen, werken, en recreëren. We zetten in op een transformatie naar een aantrekkelijke en leefbare binnenstad met voldoende maatschappelijke voorzieningen voor het groeiend aantal inwoners.
- Bij de herijking van het horecabeleidsplan onderzoeken we of het mogelijk is om te komen tot een **dekkend netwerk van openbaar toegankelijke toiletvoorzieningen** in de stad, met name in de binnenstad, bij winkelcentra en bij grote parken. Deze toiletvoorzieningen bevinden zich op diverse plekken, zoals in hotels en restaurants, bibliotheek en zorginstellingen en zijn voor iedereen toegankelijk, schoon en veilig (afsluitbaar). We brengen in kaart waar ze nu zitten en gaan na waar het nodig is om nog extra toiletvoorzieningen te realiseren. We maken daarover afspraken met partners die mee willen werken. In grote gebiedsontwikkelingen nemen we het realiseren van voldoende openbare toiletvoorzieningen mee in de voorzieningenprogrammering.
- We ontwikkelen een **gemeentebrede aanpak ‘stedelijke en maatschappelijke voorzieningen’** (waaronder huisartsen, zorgcentra, scholen, etc.) zodat we programmatische keuzes kunnen maken in onze gebiedsontwikkelingen, een plintenstrategie kunnen ontwikkelen en regie kunnen voeren op het voorzieningenniveau in de wijken.

3.2 ZORGZAME STAD

Eindhoven is een stad waar iedereen kan meedoen en talenten kan ontwikkelen. Het bieden van gelijke kansen heeft voor ons topprioriteit. We zetten vol in op gezondheid en preventie. We investeren in vroeg- en voorschoolse educatie en ontwikkelen taalprogramma's voor kinderen en ouders en aantrekkelijke aanvullende programma's bij scholen. We verbinden school, straat en thuis en versterken de samenwerking tussen onderwijs, wijkteams, jongerenwerk en aanvullende jeugdzorg. Kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen die zorg en ondersteuning nodig hebben moeten hierop kunnen rekenen. We versterken de sociale basis, regelen de ondersteuning dichtbij via de wijkteams en zorgen voor aanvullende zorg indien nodig. Collectief waar het kan, individueel waar het moet.

De afgelopen jaren hebben we de financiën binnen het sociaal domein onder controle gekregen. Dat willen we zo houden. We hebben stappen gezet, maar we zien dat nog niet iedereen snel wordt geholpen. De organisatie van ons sociaal domein en de samenwerking tussen de gemeente (waaronder het servicebureau), WJindhoven en het participatiebedrijf is te complex. Inwoners moeten vaak meerdere keren hun verhaal doen. Er bestaan meerdere routes en ondersteuningsplannen naast elkaar. We werken nog onvoldoende vanuit gezamenlijke uitgangspunten en vertrouwen. Ook is er sprake van rolonduidelijkheid en het systeem is nog te vaak leidend: we werken nog niet genoeg vanuit de inwoner. We gaan de organisatie van het sociaal domein dan ook vereenvoudigen.

PREVENTIE EN SOCIALE BASIS

- Als we de beweging van de tweede naar de eerste naar de nulde lijn echt op gang willen brengen, dan is versterking van de sociale basis noodzakelijk. Deze omvat meer dan uitsluitend de informele zorg. De sociale basis gaat over het ‘gewone’ leven (wonen, onderwijs, werk, sport, cultuur, vrije tijd) en de rol die de verschillende partijen daarbinnen vervullen op het gebied van preventie, vroegsignalering, ondersteuning en het voorkomen van zwaardere zorg. We ontwikkelen een nieuwe **visie** op de rol en de versterking van de **sociale basis** gekoppeld aan het **transformatieprogramma** sociaal domein. We zetten hierbij in op een meer gezamenlijke aanpak en het opschalen van pilots om een grotere beweging op gang te krijgen.
- We werken op basis van ons gezondheidsbeleid vanuit het gedachtegoed van **‘positieve gezondheid’**. In ons fieldlab ‘Vitaal in Brainport’ (onderdeel van de landelijke Grozterdam aanpak) experimenteren we vanuit dit gedachtegoed en voeren we **pilots** uit om doorbraken te realiseren op het gebied van gezondheid. We zetten in op gezonde voeding in kantines, op scholen en in winkelcentra.
- We breiden het Eindhovense **preventieakkoord** uit, waarbij we de focus leggen op inwoners in een kwetsbare positie. Bij hen is immers de meeste gezondheidswinst te behalen. We investeren in programma’s die een gezonde leefomgeving bevorderen, fysiek en mentaal. We maken hierover afspraken met kinderopvang, scholen, sportverenigingen, cultuuraanbieders, werkgevers en zorgverzekeraars.

GELIJKE KANSEN VOOR KINDEREN EN JONGEREN

- Ieder kind verdient een goede start in het leven en daarbij de beste kans op een mooie toekomst. De gezondheid van een kind voor, tijdens of na de geboorte is een voorspeller van mentale en/of fysieke problemen op latere leeftijd. Daarom doen we mee met het landelijke **programma Kansrijke Start**, waarmee we investeren in de **eerste 1000 dagen** van een kind.
- We **verbinden school, straat en thuis**, waarbij school de plek is die ouders vertrouwen en waar de **samenwerking** met de **jongerenwerkers, wijkteams en preventieve jeugdhulp** vormgegeven wordt. We starten met de inrichting van deze samenwerking op de scholen in de meest kwetsbare wijken.
- We breiden de pilot **‘Rijke schooldag’** uit naar alle scholen. We starten ook hier in de meest kwetsbare wijken. We bieden op deze scholen een prikkelend aanvullend programma met taallessen voor kinderen en hun ouders, huiswerkbegeleiding, cultuuractiviteiten en sportaanbod. Waar nodig zetten we in op schakelklassen en zomerscholen. Hiermee dragen we bij aan kansengelijkheid.
- We hebben oog voor de **prestatiedruk** waar kinderen en jongeren mee geconfronteerd worden en de mentale gevolgen die daarmee gepaard gaan. Wij maken dit bespreekbaar in onze overleggen met het onderwijs en communiceren beter over de informele zorgmogelijkheden. Voorkomen (van zorg) is beter dan genezen.
- We blijven intensief samenwerken met het onderwijs en leggen de afspraken vast in de **Lokale Educatieve Agenda**.
- We zetten in op goede **huisvesting** voor onze scholen en anticiperen op de wettelijke verplichting voor een zestienjarig Integraal Huisvestingsplan (IHP). In dit langjarige IHP onderzoeken we hoe we de verschillende onderwijsbehoeften kunnen clusteren.

- Om ook de jongeren op straat te bereiken vergroten we het aantal **jongerenwerkers** in wijken. We zetten niet alleen in op jongerenwerk (12+) maar ook op kinderwerk voor kinderen in de buurt tot 12 jaar. Jongeren (en volwassenen) met een licht verstandelijke beperking zijn kwetsbaarder. Om te voorkomen dat zij in de problemen komen (criminaliteit, verslaving) versterken we de begeleiding door jongerenwerk en de wijkteams.
- We zetten in op een **maatjesproject** voor jongeren uit kansarme wijken, zodat zij hun netwerk vergroten en zich kunnen optrekken aan hun maatje.
- Met het mbo willen we werken aan een betere match tussen de opleidingskeuze en het vinden van een baan. Daartoe willen we **mbo-awards** uitreiken aan studenten die excelleren in kansrijke sectoren waar we mensen te kort komen zoals techniek, energietransitie, onderwijs en zorg. Ook maken we afspraken met het bedrijfsleven over **stages** en (Brainport-) traineeships.

AANVULLENDE ZORG

We willen dat de aanvullende zorg zoveel mogelijk dichtbij in de wijk of op school wordt georganiseerd.

- Met het **Deltaplan Jeugd** en de rijksmiddelen die daarvoor beschikbaar zijn gesteld werken we aan het verbeteren en het toekomstbestendig maken van de jeugdzorg. Vier ontwikkelijnen staan hierin centraal: preventie, aanpak van lange wachtlijsten, transformatie en kwaliteit van de toegang.
- We kijken kritisch naar de **lengte van zorgtrajecten** bij een niet-chronische zorgvraag: als er met een beperkt aantal behandelingen al goede resultaten kunnen worden geboekt is dat voldoende. Meer is niet altijd beter.
- We sturen scherper op de resultaten van zorgaanbieders en zorgen voor regie op de **onderlinge samenwerking** tussen zorgaanbieders. We voorkomen dat zorgaanbieders het probleem ‘doorschuiven’ en geven vertrouwen aan innovatieve samenwerkingsverbanden binnen zorg en welzijn.

- Het komt nog steeds voor dat mensen met **chronische zorg** of ondersteuning onnodig worden geherindiceerd. We gaan deze bureaucratie terugdringen.
- Eindhoven is een inclusieve stad, ook voor **dak- en thuislozen**. We zetten ons met de woningbouwcorporaties in om dakloosheid te voorkomen. Daarnaast hebben we een actieve rol bij het zoeken naar opvanglocaties en bevorderen we de doorstroom naar zelfstandige woonruimte.
- We blijven ons inzetten om (seksuele) **uitbuiting** en **mensenhandel** tegen te gaan.
- De **arbeidstekorten** in de zorg zijn groot, dit leidt tot **te lange wachtlijsten**. We ontwikkelen een **gezamenlijke aanpak** met de opleidingen, de zorgaanbieders, het Brainport bedrijfsleven en het Rijk om het zorgstelsel toekomstbestendig te maken.
- Ook **digitalisering en procesinnovatie** van dienstverlening en ondersteuning kan bijdragen aan het opvangen van **personeelstekorten**. Ook biedt het mogelijk een antwoord op de toenemende vraag naar zorg en de druk op de **betaalbaarheid**. Het is dan wel van belang om oog te houden voor inwoners met minder digitale vaardigheden.

OUDEREN

- De kennis en ervaring van ouderen zijn van onschatbare waarde. Wij stimuleren **gepensioneerde Eindhovenaren** om hun **talenten** in te zetten voor onze stad³. Bijvoorbeeld als coach van jongeren die een steuntje in de rug kunnen gebruiken of als vrijwilliger op plekken waar daar behoefte aan is.

³ Zie ook verkiezingsprogramma 50PLUS, pagina 4

- Gelijktijdig staan we als stad vanwege het **toenemend aandeel ouderen** die steeds ouder worden ook voor een aantal uitdagingen. We vinden het belangrijk dat ouderen zo lang mogelijk eigen regie houden en zelfstandig kunnen blijven wonen met hulp uit hun eigen netwerk en inzet van technologie. We willen daarnaast ook doorstroming op de woningmarkt bevorderen zodat grote huizen van ouderen beschikbaar komen voor (jonge) gezinnen, maar er zijn voor veel van deze ouderen geen betaalbare kleinere woningen in de eigen sociale omgeving beschikbaar.
- We willen oudere inwoners maximaal vitaal en inzetbaar houden op onze krappe arbeidsmarkt en het bedrijfsleven stimuleren om hen kansen te geven. We staan voor een inclusieve stad met openbare plekken die goed toegankelijk zijn voor jong en oud en die hen uitnodigen om te bewegen. Om alle ambities in samenhang aan te pakken maken we een **nota ouderenbeleid** waarin we samenbrengen wat we op de verschillende beleidsterreinen voor ouderen doen.

MANTELZORGERS EN INFORMELE ZORG

- We continueren het ondersteuningsaanbod voor **mantelzorgers**⁴ in Eindhoven zoals het respijthuis en laten onze waardering zien, onder meer door het mantelzorgcompliment.
- We faciliteren de verdere uitrol van het bewonersinitiatief ‘hartveilige stad’ zodat er, verspreid over de stad en binnen 6 minuten van elke plek, voldoende **AED's** en **burgerhulpverleners** beschikbaar komen.

Verkiezingsprogramma 50PLUS:

“50PLUS zet in de op de betrokkenheid voor en van ouderen. [...] 50PLUS wil graag ‘ouderenbeleid’. Dit willen wij over alle domeinen heen.”

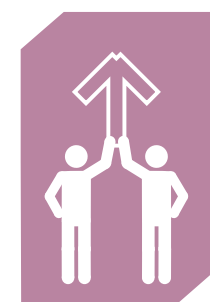
4 Zie ook verkiezingsprogramma SP, pagina 17

- We onderschrijven het belang van het ‘preventieakkoord op **eenzaamheid**’ dat door een coalitie van partners getekend wordt in juli 2022. Wij sluiten hier actief op aan. Dit akkoord heeft als doel om organisaties met elkaar te verbinden in een netwerk, en hen samen te laten werken rondom de aanpak van eenzaamheid en het doorbreken van het taboe dat er op rust⁵.

ASIEL EN INBURGERING

- We nemen onze verantwoordelijkheid om als stad een steentje bij te dragen aan de **opvang van asielzoekers**, zeker nu dat door de oorlog in Oekraïne nog urgenter is geworden. Tegelijkertijd willen we regie houden op wat er op ons afkomt. We borduren daarbij voort op de toezegging uit de vorige coalitieperiode om 100 personen tijdelijk op te vangen en gaan op zoek naar een locatie met als uitgangspunt dat deze locatie ‘mee-ademt’ en flexibel inzetbaar is in tijden van lage asielinstroom, met een capaciteit tot maximaal 250 personen. Bij lage asielinstroom stellen we deze locatie beschikbaar voor spoedzoekers in onze stad, zoals studenten en alleenstaande ouders. Voor iedereen die we opvangen verwachten en ondersteunen we ‘werken aan perspectief’, bijvoorbeeld met vrijwilligerswerk en werken aan taal.
- We zorgen dat alle **nieuwkomers** vanaf dag één kunnen meedoen: dat ze Nederlands leren en zo mogelijk een opleiding volgen of vrijwilligerswerk doen. We ontwikkelen leer-werktrajecten met statushouders in bijvoorbeeld de zorg en techniek, waarbij we werk en taalonderwijs combineren.
- We houden vast aan ons beleid met betrekking tot de **Landelijke Vreemdelingen Voorziening** (LVV) en de Bed, Bad, Broodregeling. Mocht het Rijk ons niet toestaan om binnen deze kaders de pilot LVV door te zetten, dan nemen we niet langer deel.

5 Zie ook verkiezingsprogramma Ouderen Appèl – Hart voor Eindhoven, pagina 16

3.3 WERK, PARTICIPATIE EN ARMOEDE

Het hebben van werk geeft niet alleen bestaanszekerheid (inkomen), maar is belangrijk in het kader van participatie, maatschappelijke betrokkenheid en zingeving. Een vangnet is belangrijk, maar een duurzaam toekomstperspectief belangrijker.

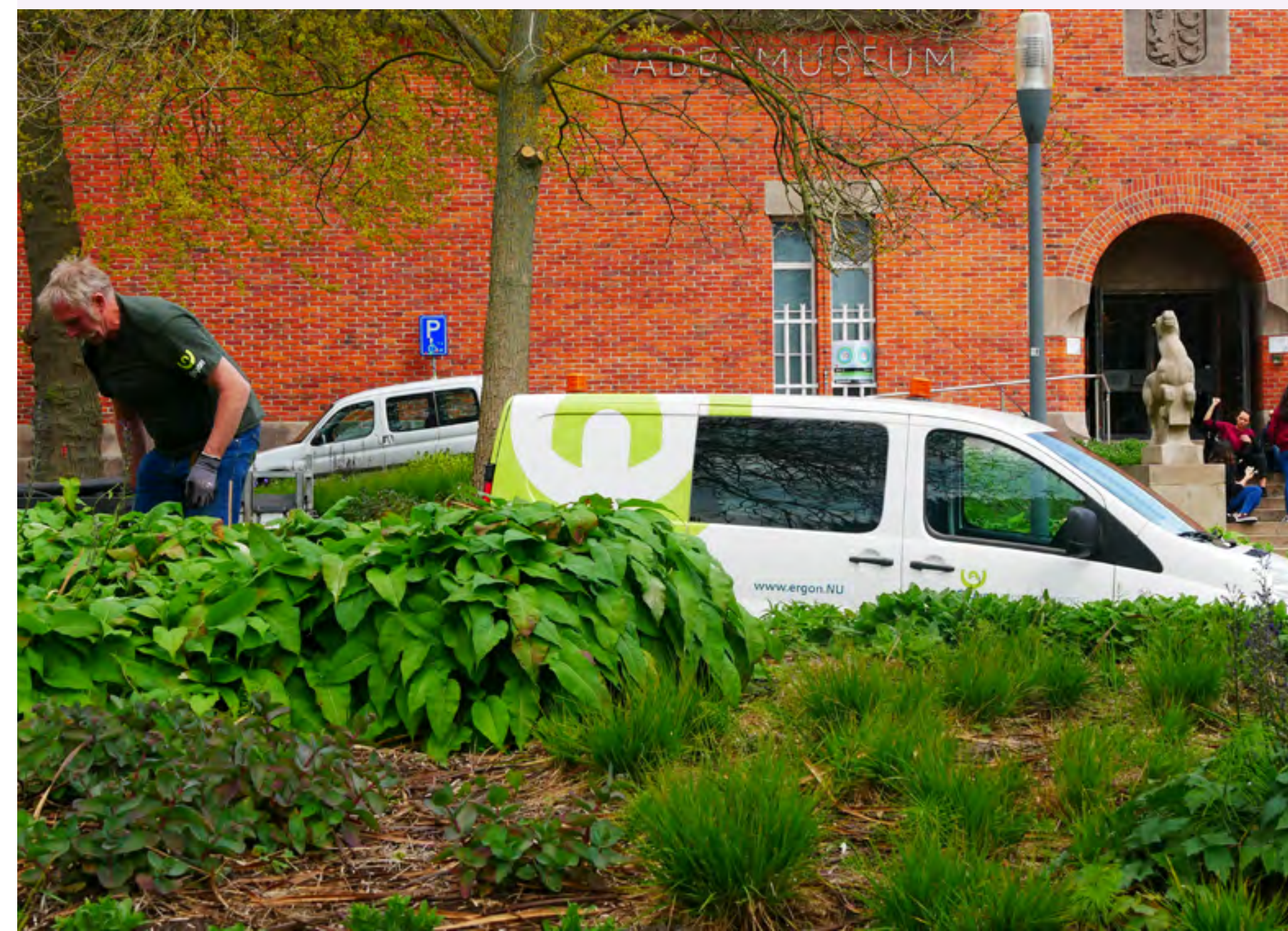
Een groeiend aantal Eindhovenaren heeft moeite om rond te komen. Niet in de laatste plaats door de fors gestegen energielasten. Problemen stapelen zich dan snel op. Bestaanszekerheid en een toekomstperspectief staan bij ons centraal: het hebben van een goede (vaste) baan, om- en bijscholing waar nodig en hulp om aan het werk te komen en te blijven. We hebben een goed sociaal vangnet met een stimulerende bijstand, minimaregelingen en effectieve schuldhulp voor wie dat nodig heeft. Uit onderzoek van het CPB⁶ blijkt dat er een relatie is tussen financiële problemen en het meer gebruik maken van zorg. Het aanpakken van armoede en schulden kan dus leiden tot lagere zorguitgaven. Daarmee snijdt het mes aan twee kanten.

⁶ Eindrapport Verkenning Bevolking 2050 | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl

- We gaan in samenwerking met alle ketenpartners en het bedrijfsleven het **Huis naar werk** goed uitrollen, met een gerichte (werkgevers)aanpak en arbeidsmarktagenda op de tekortsectoren (energietransitie, bouw, zorg, onderwijs en techniek). We richten ons daarbij op het begeleiden van uitkering naar werk, van onderwijs naar werk en van werk naar werk. Ook met om- en bijscholing. We willen budgetten ontschot in kunnen zetten.
- We zetten niet uitsluitend in op inwoners met een bijstandsuitkering, maar richten onze inspanningen samen met het bedrijfsleven op al het **onbenut arbeidspotentieel**. Dit kan tevens bijdragen aan de oplossing voor de grote vraag naar mensen in de tekortsectoren.
- Er zijn in de afgelopen periode belangrijke verbeteringen doorgevoerd in de keten naar werk en de samenwerking van de gemeente met WJindhoven en Ergon. Zo wordt door hen sámen met een nieuwe bijstandsaanvrager een **‘Weg naar werk’ gesprek** gevoerd, om de inwoner (zo mogelijk) snel naar werk te begeleiden. We zijn blij met deze beweging, maar we zijn er nog niet. We missen regie op het totale proces en we willen de rolvastheid vergroten zodat we meer inwoners die al langer in de bijstand zitten in beweging krijgen. We onderzoeken de mogelijkheid van een vaste ‘regisseur’ die vinger aan de pols houdt, bereikbaar is voor vragen van de werkzoekende en zorgt dat deze niet blijft bungelen tussen instanties.
- We breiden de pilot ‘Bouwdepot’ uit naar een **vertrouwensexperiment** / stimulerende bijstand voor meerdere doelgroepen. We zijn daarbij bereid de randen van de wet op te zoeken. Ook maken we combinaties mogelijk van deeltijdwerk en opleiding of deeltijdwerk met mantelzorg/vrijwilligerswerk, op voorwaarde dat deze trajecten gericht zijn op een duurzame uitstroom uit de bijstand. We gaan minder krampachtig om met de sollicitatieplicht bij mantelzorgers en vrijwilligers op cruciale plekken. Ook kijken we kritisch naar het handhaven van de kostendelersnorm, mede in het licht van de grote woningnood.

- We denken aan een **duurzaam werkfonds**, bijvoorbeeld via het Huis naar werk, en gaan dit samen met het bedrijfsleven uitwerken en opzetten. Dit fonds is enerzijds bedoeld voor de om- en bijscholing naar tekortsectoren. Anderzijds moet het een oplossing bieden voor inwoners die de stap naar werk hebben gewaagd, maar worden geconfronteerd met grote terugvorderingen door teveel ontvangen toeslagen. De angst hiervoor weerhoudt mensen nu om de stap naar werk te maken.
- We bevorderen dat mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk komen. Hiertoe starten we met een **pilot basisbanen**, bijvoorbeeld als wijkconciërge. We stimuleren de inzet van Ergon medewerkers binnen de gemeentelijke organisatie en bij partners via ons inkoopbeleid. Ook bevorderen we coalities van sociaal verantwoorde ondernemers rondom doelgroepen naar het voorbeeld van Aandeslag040.

ARMOEDE EN SCHULDEN

We leven in onzekere tijden. De coronacrisis heeft sporen achtergelaten in onze samenleving en de oorlog in Oekraïne heeft tot een explosie van de energielasten geleid. Een steeds grotere groep Eindhovenaren heeft moeite om het hoofd boven water te houden. Ook vinden we het een schande dat er in Eindhoven kinderen met honger naar school gaan. Niet alles valt binnen onze invloedssfeer, maar we doen wat we kunnen.

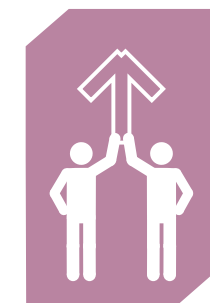
- We onderzoeken of we de **armoederegelingen** moeten herijken of vereenvoudigen in relatie tot de levenskosten, zoals de stijgende huren en de energieprijzen. Bijvoorbeeld de mogelijkheid om in onze armoederegelingen uit te gaan van besteedbaar inkomen in plaats van inkomensgrenzen (nu 120% van het minimumloon), zodat we rekening kunnen houden met verschillen in vaste lasten/energielasten. Via onze kindregelingen én via de rijke schooldag zorgen we dat kinderen uit minder draagkrachtige gezinnen kunnen sporten en deelnemen aan cultuuronderwijs.
- We versterken het **schuldenoffensief** en schalen de eerder genomen stappen op, waaronder het doorbreken van het taboe, toegankelijke hulp, het collectief opkopen van schulden, vroegsignalering van schulden en het landelijk collectief schuldregelen. Hierdoor krijgen inwoners meer perspectief. Een aantal grote schuldeisers, waaronder de Belastingdienst, het CJIB, het CAK, zorgverzekeraars, incassobureaus en DUO is hierbij aangesloten. We gaan kijken of we nog meer mogelijke schuldeisers kunnen laten aansluiten, zoals de woningcorporaties.

Verkiezingsprogramma LPF:

“Als om wat voor reden ook de rekeningen niet meer betaald kunnen worden vervallen mensen in schulden. Schulden die niet vanzelf minder worden maar door aanmaningen, incassobureaus en deurwaarders oplopen. [...] De onnodige schaamtecultuur houdt hen vaak tegen om tijdig hulp in te winnen.”

3.4 ORGANISATIE SOCIAAL DOMEIN

- We starten met het definiëren van uitgangspunten om de **organisatie van het sociaal domein** te vereenvoudigen. Centraal staan: vertrouwen in de inwoner, vertrouwen in de professional, regie zoveel mogelijk bij de inwoner, dichtbij en zoveel mogelijk wijkgericht, verminderen van bureaucratie en rolduidelijkheid van professionals, waaronder de rol en positie van het servicebureau. Nieuw beleid en lopende trajecten worden getoetst aan de uitgangspunten. We stellen daaropvolgend een plan van aanpak vast met duidelijke mijlpalen. We onderzoeken aan de hand van de vastgestelde uitgangspunten hoe processen heringericht moeten worden en vervolgens welke structuurwijzigingen daarvoor noodzakelijk zijn. We streven naar een besluit in 2023 ('stip op de horizon') en zorgen voor een zorgvuldige en gefaseerde implementatie (2024-2026).
- Bij elk **keukentafelgesprek** met een WJ-generalist, ongeacht de primaire hulpvraag, worden **alle leefdomeinen** besproken en komt ook het onderwerp werk en participatie nadrukkelijk ter sprake. Bij elke zorgvrager wordt bepaald of die persoon het beste geholpen is met werk, participatie, zorg of een combinatie hiervan.
- We leren en **evalueren** ons beleid continu en willen meer inzicht. Daarom maken we het onderzoeksprogramma, dat we samen met de zorgaanbieders en de cliëntenraad hebben ontwikkeld, structureel en versterken we het **datagedreven werken**.
- We willen bezwaar- en beroepsprocedures voorkomen. Daarom gaan we met inwoners in gesprek om gezamenlijk tot een oplossing te komen. We toetsen de **bezwaar- en beroepsprocedure** op rechtvaardigheid en volledigheid en verbeteren de communicatie over het recht op **onafhankelijke cliëntondersteuning**.
- Het **noodregieteam** van de gemeente wordt ook 's avonds bereikbaar.

4.1 WONEN

De aantrekkingskracht van Eindhoven zorgt ervoor dat een groeiende groep mensen op zoek is naar een woning in een fijne, leefbare wijk. Voor veel mensen is betaalbaar wonen onbereikbaar geworden. Er zijn weinig koophuizen beschikbaar, de wachtlijsten voor huurwoningen zijn lang en de doorstroming stagneert. We zien de hijskranen verrijzen in de stad, maar het is nog lang niet genoeg. De woningbouwopgave is groot, urgent en complex. Een flinke versnelling is nodig op alle fronten, waarbij betaalbaarheid, beschikbaarheid en duurzaamheid voorop staan. Wonen is een recht en we zetten vol in op onze volkshuisvesting.

In de komende vier jaar gaan we er alles aan doen om fors woningen toe te voegen in de binnenstad en de wijken, waarbij we aandacht hebben voor studenten, starters, gezinnen, ouderen en mensen met een laag of middeninkomen. Verpleegkundigen, wijkagenten en docenten moeten in de stad kunnen wonen. De gemeente speelt hierin een stevige rol met actief grondbeleid en instrumenten als de zelfbewoningsplicht, opkoopbescherming, anti-speculatie- en kettingbedingen en afspraken met corporaties en ontwikkelaars. We beseffen ook dat de aanpak van de woningbouwopgave een uitdagende opdracht is door grote personeelstekorten in de bouw, stijgende energieprijzen en problemen in de leveringsketen.

We focussen op sociale huur, middeldure huur en goedkope koop. Bouwen in ieder segment is noodzakelijk om de doorstroming te bevorderen. Op de korte termijn dragen we bij aan een oplossing voor de woningcrisis met tijdelijke woningen.

Betaalbare woningen bouwen in sterke samenhang met verduurzaming, groen en bereikbaarheid

We zijn ervan overtuigd dat deze grote opgave alleen samen op te lossen is. De opgave is bovendien niet alleen van onze stad, maar van de hele regio. Daarom blijven we intensief en langjarig samenwerken met andere gemeenten, woningcorporaties, betrokken projectontwikkelaars en het bedrijfsleven in onze regio. Corporaties zijn onze belangrijkste partners om te zorgen voor goed en betaalbaar wonen voor inwoners die om wat voor reden dan ook een steuntje in de rug nodig hebben. We werken met projectontwikkelaars die structureel verbonden zijn met de bouwopgave in Eindhoven en bereid zijn transparant met ons samen te werken. En we maken afspraken met de grote bedrijven in de regio om bij te dragen aan het oplossen van de woningbouwopgave.

We kijken kritisch naar wat we zelf moeten doen en wat we samen met andere partijen (gebundeld) kunnen oppakken in de aanpak van de woningbouwopgave. Ook initiatieven van mensen zelf gaan we beter ondersteunen. We voorkomen zoveel mogelijk stapeling van beleid en zijn een transparante partner die duidelijke keuzes maakt en daar aan vasthoudt. Op die manier willen we processen versnellen en doen wat het hardst nodig is.

Nieuwbouw doen we niet voor tien, maar minstens honderd jaar. Daarom maken we huizen klaar voor de toekomst. Onze ambitie is om nieuwbouw energieneutraal en zo veel mogelijk circulair en natuurinclusief te bouwen. Bestaande woningen worden in samenwerking met woningcorporaties en huiseigenaren zo snel mogelijk verduurzaamd om zo de CO₂ uitstoot te verminderen en de energielasten voor inwoners te verlagen.

We willen meer grip krijgen op de woningmarkt en een stad zijn die betaalbaar en leefbaar is voor alle Eindhovenaren. Onze volkshuisvesting heeft stevige regie nodig, die verder gaat dan plannen maken en zich richt op actie en concrete resultaten.

WOONPROGRAMMA

- Met het huidige **woonprogramma** 2021-2025 zetten we in op een gezonde en duurzame verstedelijking, met behoud van stedelijke en dorpse kwaliteiten en met bijzondere aandacht voor sociale cohesie en inclusie. We hebben de ambitie om 12.000 woningen toe te voegen in de stad. In onze aanpak van de woningbouwopgave houden we vast aan het woonprogramma. Het woonprogramma bevat **85% betaalbare woningen**, wat staat voor een mix van 30% sociale huur, 15% middenhuur en 40% sociale en middeldure koop. Hiermee creëren we een goede balans tussen betaalbaarheid en dus inclusiviteit van de stad, en de haalbaarheid van de bouwopgave. Exacte invulling op projectniveau is afhankelijk van de bestaande balans in een buurt, van spreiding binnen (nabij gelegen) projecten of binnen een grotere gebiedsontwikkeling.

DOORSTROMING

- Er is op dit moment beperkte doorstroming op de woningmarkt. We zien daarom het belang in van **betere doorstroming** en we willen daar de komende jaren mee aan de slag. Dat kan op verschillende manieren.
- We willen dat senioren in hun eigen buurt kunnen blijven, ook als ze toe zijn aan een andere woning. Ze kunnen rekenen op onze hulp. Samen met de corporaties gaan we inzetten op een **beter aanbod voor senioren door in alle wijken geschikte woningen te bouwen en bieden we advies en hulp bij het verhuizen**. Hiermee stimuleren we gepaste doorstroming die ruimte creëert voor gezinnen.
- We sluiten aan bij de ontwikkelingen rondom het wetsvoorstel voor wijziging van de Huisvestingswet. Daarin is de mogelijkheid opgenomen om **voorrang te geven aan mensen met een economische, maatschappelijke of een lokale binding** met de stad. We gaan onderzoeken of het mogelijk is om bij koopwoningen voorrang te geven aan degenen die nu een huurwoning hebben in Eindhoven en aan mensen met beroepen als verpleegkundige, wijkagent en docent.

- We kijken of we prioritering kunnen geven aan mensen die een **woning willen delen met een andere huurder**, om daarmee meer woningen beschikbaar te krijgen.
- We verkennen met de woningcorporaties de **‘woningcarrousel’**: Woningcorporaties verkopen ieder jaar een deel van hun voorraad en bouwen daarvoor een groter aantal nieuwe (sociale) huurwoningen terug. Daarbij worden de oudste (goedkoopste) woningen verkocht en als eerste gegund aan de zittende huurders.

TJDELUKE WONINGBOUW

- We zetten in op het realiseren van **500-2000 extra tijdelijke en semipermanente (be)woningen** in de komende twee jaar. Afhankelijk van de realisatie voeren we dat aantal na twee jaar nog verder op. Dit doen we niet alleen om de acute woningnood op te vangen, maar ook om tijd te winnen zodat we bij de bouw van permanente woningen geen concessies hoeven te doen om kwalitatief goede en duurzame woningen te bouwen.
- De mogelijkheden voor **wisselwoningen** worden uitgebreid, zodat ook na scheiding of faillissement snel tijdelijke woonruimte beschikbaar is.

REGIE EN INSTRUMENTEN

- We zetten **alle mogelijke instrumenten** in die het Rijk ons biedt om controle te krijgen op de woningmarkt, zoals verhoging en uitbreiding van de zelfbewoningsplicht, opkoopbescherming, anti-speculatie- en kettingbedingen. We onderzoeken de mogelijkheden van een **leegstandsboete** voor eigenaren van panden die langer dan zes maanden leeg staan. Ook benutten we de juridische mogelijkheden om het WOZ-gebruikersdeel in rekening te brengen bij eigenaren die panden leeg laten staan. Hiermee ontmoedigen we speculatie: het opkopen en leeg laten staan van panden in de verwachting dat deze in de toekomst veel meer waard worden.

- We reageren snel en goed op meldingen van **gevaarlijke woonsituaties en overlast** en verstevigen indien nodig onze inzet. Ons team Handhaving werkt daarin samen met het Huurteam Eindhoven.
- De **30-meter-regel** voor kamerverhuur en woningsplitsing blijft van kracht, en wordt eind 2023 geëvalueerd op zowel het effect op de leefbaarheid in de wijken als op het woningaanbod voor de doelgroepen die van deze woonvormen gebruik maken.
- We zetten de **‘versnellingstafel wonen’** voort. Om daadwerkelijk een versnelling te realiseren en tegelijk regie te behouden, bieden we duidelijkheid aan projectontwikkelaars over onze kaders en hanteren we per gebied flexibiliteit in onze ambities. Aan de vergunning van woningbouwplannen wordt een **realisatietermijn** gekoppeld, waarbij we ruimte houden om beargumenteerd af te wijken bij omstandigheden die buiten de macht van de initiatiefnemer liggen. We nemen onnodige belemmeringen in de vergunningverlening weg. We kijken **kritisch naar wat we zelf moeten doen** als gemeente en wat andere partijen kunnen oppakken, zoals bestemmingsplannen maken.
- Snelheid is belangrijk maar mag niet ten koste gaan van de **kwaliteit** voor de langere termijn. De aanpak van de woningbouwopgave gaat verder dan wonen alleen. Verduurzaming, vergroening, de mobiliteitstransitie, voorzieningen en het ‘buurtgevoel’ gaan hand in hand met wonen. We bouwen geen losstaande woningen, we bouwen aan wijken. Intern organiseren we **bestuurlijke gebiedstafels**, om integrale afwegingen en keuzes te maken over gebiedsontwikkelingen en projecten in de stad. Bij grootschalige gebiedsontwikkelingen zorgen we voor een **gebiedsvisie** die samen met de betrokken partners in het gebied is opgesteld. Daarin maken we afspraken waar we elkaar aan houden.

Verkiezingsprogramma Ouderen Appèl – Hart voor Eindhoven:

“Langdurige leegstand van sociale huurwoningen wordt voorkomen.”

WONINGCORPORATIES

- We willen voor de toekomst de betaalbaarheid van een woning voor iedere Eindhovenenaar in de hele stad borgen. **Woningcorporaties** krijgen daarom een leidende rol en we willen dat ze alle mogelijkheden benutten om **maximaal te bouwen**. We zoeken actief naar locaties in onze stad en regio waar corporaties kunnen bouwen en versnellen waar mogelijk het proces om projecten tot uitvoering te laten komen. Naast **sociale woningbouw** gaan we op zoek naar locaties om **middenhuur** en **goedkope koop** te bouwen, met concepten zoals Slimmer Kopen. Op die manier willen we de beschikbare **investeringscapaciteit** van onze corporaties ook benutten en behouden voor onze regio. Daar staat tegenover dat we van de corporaties verwachten dat ze de afgesproken aantallen woningen daadwerkelijk bouwen en de achterstanden worden ingelopen.
- Woningcorporaties krijgen **voorrang** bij gemeentelijke gronduitgifte om woningbouw mogelijk te maken.
- Om **energiearmoede** aan te pakken, maken we met de corporaties afspraken over huurprijzen, het isoleren van woningen en het betaalbaar houden van de energierekening.

AFSPRAKEN MET PARTNERS

- We verbinden ons duurzaam aan een aantal **betrokken ontwikkelaars** voor grotere ontwikkelingen in de stad, bij voorkeur ondernemers die binding hebben met onze stad. We gaan onderzoeken of we **projecten geclusterd kunnen aanbieden**, in plaats van als losse (kleine) projecten. Belangrijk uitgangspunt daarbij is volledige **transparantie** en werken aan **vertrouwen** in elkaar, waarbij we niet alleen de risico's delen maar ook de opbrengsten.
- We stimuleren projecten die voor een **buurtgevoel** zorgen. We verwachten bijvoorbeeld van projectontwikkelaars dat zij gemeenschappelijke binnen- en buitenruimtes creëren, met name bij hoogbouw.

Categoriën Woonprogramma

CATEGORIE	PROGRAMMA	PRUSPEIL (2022)
Sociale huur	30%	tot € 763,47
Middenhuur	15%	laag: € 763,47 tot € 870 hoog: € 870 tot € 1.000
Sociale en middeldure koop	40%	sociaal: tot € 215.000 middelduur: € 215.000 - € 370.000*
Vrije sector	15%	> € 370.000 (koop) of > € 1.000 (huur)

- In de Sociale Brainport Agenda hebben we ook aandacht voor de woningbouwopgave. We maken afspraken met **grote bedrijven** om **bij te dragen aan de onrendabele top van de woningbouw**⁷. Een **publiek-privaat fonds** voor het financieren van de onrendabele top behoort daarbij tot de mogelijkheid. Ook met **onderwijsinstellingen** maken we afspraken om zich in te zetten voor het realiseren van studentenwoningen.

DOELGROEPEN

- We zorgen voor meer **studentenwoningen**. We voeren het studenten-convenant uit en scherpen het aan als het tekort verder oploopt. Ook maken we meer gemixte woonvormen mogelijk, bijvoorbeeld doordat studenten een relatief goedkope kamer kunnen krijgen in een verzorgingsinstelling als ze daar ook vrijwilligerswerk doen. We helpen mensen als ze een lege kamer willen verhuren via de hospitaregeling.

⁷ Zie ook verkiezingsprogramma LPF op hun website, onder 'Wonen en leefbaarheid'

- We stimuleren woonvormen waarin het voor ouderen mogelijk is om langer zelfstandig te blijven wonen. We onderzoeken hoe we bestaande **woningen mee kunnen laten groeien of krimpen met de levensloop**, bijvoorbeeld door het creëren van boven- en onderwoningen waar generaties samen kunnen wonen. Daarbij kijken we of we de uitkeringskorting bij kamerverhuur of de kostendelersnorm kunnen beëindigen of compenseren.
- Samen met de woningbouwcorporaties zetten we in op de realisatie van meer **begeleid-wonen projecten**, zodat ook mensen met een zorgvraag terecht kunnen in de stad.
- De grote woonopgave in onze stad kan leiden tot weerstand in onze bestaande wijken. Met inwonersparticipatie willen we daar zo goed mogelijk op anticiperen. In de belangenafweging wordt ook de stem van de **toekomstige bewoner** meegewogen.

LOCATIES

- We bouwen zoveel mogelijk in de bestaande stad. **Rondom het station en in het centrum** komen er veel woningen bij, en kiezen we voor een levendige mix van duurzame midden- en hoogbouw. Maar ook buiten het centrum **rondom wijkwinkelcentra en HOV-lijnen** bouwen en transformeren we, zoals bij het Kastelenplein, Strijp-S, WoensXL en de Kanaalzone. Er wordt additioneel breed naar locaties gekeken voor (tijdelijke) woningbouw, met een open blik, maar binnen de afgesproken kaders. We bouwen geen woningen in de belangrijke groenstructuren.
- **Eindhoven Internationale Knoop XL is** een urgente, strategische en grote gebiedsontwikkeling met 8500 woningen die noodzakelijk is voor de doorontwikkeling van onze stad en de Brainport regio. Wij blijven onverkort achter de hoofdafspraken met het Rijk en de provincie staan en willen in dit gebied de komende jaren grote stappen zetten.

Dit kunnen we niet alleen. Het partnerschap met de provincie en het Rijk is hierin cruciaal. Om uitvoering te geven aan deze belangrijke ambitie is een gezamenlijke **gebiedsentiteit met de provincie** noodzakelijk die daadkrachtig kan opereren in een complexe omgeving. Wij vinden het belangrijk dat, in lijn met de adviezen uit de gemeenteraad en het rekenkameronderzoek, het publieke belang en de rol van onze gemeenteraad in de uiteindelijke opzet van de entiteit goed worden geborgd. We kijken hoe ‘winsten’ terug kunnen vloeien in het gebied zodat Knoop XL betaalbaar blijft en van iedereen wordt.

- Naast grootschalige ontwikkelingen gaan we actief op zoek naar ruimte in de bestaande stad waar **kleine ontwikkelingen** mogelijk zijn, waarbij we onderzoeken of we deze geclusterd op kunnen pakken. Zo maken we ook met kleine ontwikkelingen een grote beweging. We kijken hierbij nadrukkelijk naar de corporaties. Ook faciliteren we **bewonersinitiatieven met collectieve woonvormen** in de stad, zoals CPO-projecten, wooncoöperaties, woon-zorgclusters en woongroepen.
- We versoepelen regels om **leegstaande kantoor- en bedrijfspanden te transformeren** naar bijvoorbeeld woningen en ateliers. In gebiedsontwikkelingen met hoogbouw zetten we in op een **levendige begane grond met een goede mix** van o.a. wonen, groen, cultuur, horeca, ateliers, winkels en nachtleven, maar ook basisvoorzieningen zoals huisartsen. Daarmee realiseren we meer plekken voor woningen en tegelijkertijd meer functiemenging en levendigheid in het gebied.

GRONDBELEID

- We nemen regie door meer **actief grondbeleid** te voeren, waarbij we alle beschikbare publieke instrumenten kunnen inzetten. Waar nodig zetten we de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) in om een strategische grondpositie te verwerven en meer zeggenschap te krijgen in een ontwikkeling. We onderzoeken of we met ons grondbeleid kunnen samenwerken met de provincie of het Rijk, zodat we de risico's en de opbrengsten kunnen delen.
- Bij eventuele verkoop van onze grond houden we het principe aan van 'nee, tenzij...'. We onderzoeken daarnaast de mogelijkheid om **erfpacht** in te zetten bij ontwikkelingen op onze eigen grond.
- We zoeken naar **manieren om betaalbare woningbouw te subsidiëren**, bijvoorbeeld met het Volkshuisvestingsfonds of door winsten uit de grondexploitatie in te zetten voor de onrendabele top.

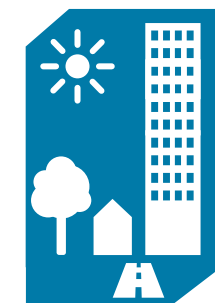
VERDUURZAMING EN GROEN

- Voor zowel particuliere huiseigenaren als huurders rollen we het **energiebesparingsprogramma** verder uit. We werken daarbij samen met de woningcorporaties.
- Om verstedelijking samen te laten gaan met klimaatadaptatie en een prettig leefklimaat streven we naar meer en beter binnenstedelijk groen. We hanteren daarom een **binnenstedelijke groennorm** van ten minste 8m² per nieuwe woning. Bij de realisatie van die norm zoeken we naar plekken voor dit groen volgens de volgende ladder: als eerste binnen het project, als tweede in de directe woonomgeving en als derde aan de stadsrand.

INNOVATIE

- We zetten in op innovaties zoals **domotica**; huisautomatisering die helpt om zorgeloos te wonen, zoals automatische verlichting en verwarming. In de toekomst zal dit zich doorontwikkelen en kan het bewoners helpen om langer zelfstandig te wonen en regie te houden op hun eigen leven, ook naarmate ze ouder worden of voor inwoners met een beperking.
- Het ontwikkelen van **nieuwe bouwmethodes** vinden we belangrijk, zodat goede woningen sneller en goedkoper kunnen worden gebouwd. Hierbij is een belangrijke rol voor onze Brainportpartners weggelegd.
- **Natuurinclusief en circulair bouwen** stimuleren we zoveel mogelijk bij nieuwe ontwikkelingen in de stad.
- De ontwikkeling van een **digital twin** (een digitale kopie van een gebied of een gebouw) helpt ons bij het maken van keuzes in gebiedsontwikkelingen. Zo kunnen we de impact van bepaalde aanpassingen in een gebied vooraf in kaart brengen, bijvoorbeeld op het gebied van mobiliteit, energiesystemen en luchtkwaliteit. Zo kan de beste keuze gemaakt worden voor de stad als geheel.

4.2 MOBILITEIT

We willen een aantrekkelijke, gezonde, groene en veilige stad zijn, met ruimte om fijn te wonen, te werken en te recreëren en met voorzieningen die goed bereikbaar zijn. De komende twintig jaar komen er in het stedelijk gebied Eindhoven minimaal 72.000 arbeidsplaatsen en 62.000 woningen bij. Dit brengt een forse toename van bewegingen met zich mee en dus vraagstukken rondom mobiliteit. Voor ons is de kern: vlot, veilig en schoon. Hiervoor is een mobiliteitstransitie nodig.

We willen mensen stimuleren om zoveel mogelijk te lopen, te fietsen en gebruik te maken van het openbaar vervoer. Maar we beseffen dat dit niet altijd en overal kan en dat inwoners daarom soms kiezen voor het gebruik van de auto. We ontmoedigen doorgaand verkeer door de stad en stimuleren een vlotte doorstroming op de ring en de belangrijke uitvalswegen (de radialen). We gaan door met het autoluw maken van ons centrum, zodat dit een aantrekkelijke, bruisende, hoogstedelijke én groene plek wordt. Een kloppend stadshart, waar het niet alleen fijn wonen, winkelen en werken is, maar waar mensen graag verblijven om te ontspannen en elkaar te ontmoeten. We willen dat de openbare ruimte gebruikt wordt door jong en oud, ook in de wijken. Verkeersveiligheid staat daarom hoog op onze agenda.

MOBILITEIT IN (REGIO) BRAINPORT EINDHOVEN

- Samen met het Rijk en de provincie ontwikkelen we **Eindhoven Internationale Knoop XL** als toegangspoort tot Brainport Eindhoven en als draaischijf om de mobiliteitstransitie in de regio te kunnen realiseren. Eindhoven Centraal wordt omgevormd tot **internationaal OV knooppunt** in 2040, die de grote toename van treinen en reizigers aankan en waar verschillende soorten vervoer naadloos in elkaar overgaan. We breiden de capaciteit van **busstation Neckerspoel** uit en brengen deze zo mogelijk onder de grond.
- We maken afspraken met het Rijk, de provincie én het bedrijfsleven over de nieuw aan te leggen **OV-verbindingen**. Zij zijn onze (financiële) partners om uiteindelijk echt te komen tot een gemeente-overstijgend vervoerssysteem die woon- en werklocaties met elkaar verbindt, zoals de **Brainportlijn**. We kijken ook naar Europese financieringskansen.
- Samen met het Rijk, de provincie en het bedrijfsleven leggen we **mobilitieitshubs** aan met verbindingen naar de economische toplocaties via OV en fiets. Met de grote werkgevers van de regio zoals ASML, Philips en VDL maken we afspraken over het gebruik van de mobilitieitshubs (met 10.000 tot 15.000 parkeerplekken) en het sturen van het reisgedrag van hun werknemers om zo de transitie te versnellen.
- We houden vast aan de **MIRT-propositie** voor de verstedelijking en mobiliteitstransitie in Brainport Eindhoven die we samen met de provincie hebben ontwikkeld en die in de regionale programmaraad Smartwayz is vastgesteld. Dit is de basis voor de afspraken met de provincie en het Rijk bij het bestuurlijk overleg MIRT najaar 2022.

- We zijn blij dat er, na jaren van discussie, in de afgelopen periode **regionale afspraken** zijn gemaakt over de bereikbaarheid van onze regio en de inzet naar het Rijk. Wij vinden het belangrijk dat er niet alleen afspraken worden gemaakt voor de A2/N2 en de A58. Ook voor de Noordoostkant moet er, naast de huidige korte termijn oplossingen, een middellange termijn oplossing komen, in nauw overleg met de regio. Daarbij houden we **oog voor de natuurwaarden** en zetten daarom in op nieuwe infrastructurele oplossingen **op, rond of onder bestaande tracés**. Daarnaast blijven wij gelijktijdig regionaal inzetten op een mobiliteitstransitie, werkgeversaanpak en het verbeteren van onze bestaande infrastructuur. Er is politiek onvoldoende draagvlak voor oude discussies als de Ruit (groot of klein).

MASTERPLAN BINNENSTEDELIJKE MOBILITEIT

- Op basis van een gedegen **netwerkanalyse**, ontwikkelen we een **masterplan** om de mobiliteitstransitie in de stad vorm te geven en de **verkeerscirculatie** in de komende jaren in goede banen te leiden. Een **parkeerstrategie** maakt onderdeel uit van dit plan. We gebruiken als input de visie ‘Actualisatie Eindhoven op weg 2022’ en het ‘Ontwikkelplan Centrum’. Uitgangspunten bij dit masterplan zijn:
 - Een bruisende, aantrekkelijke, groene en **autoluwe binnenstad** waar de voetganger en fietser op één staan, maar die met de auto toegankelijk blijft voor binnenstadsbewoners en mensen met een beperking;
 - Een duurzaam systeem van stadslogistiek zodat het centrum goed **bereikbaar** blijft **voor ondernemers**;
 - Goede **doorstroming** op de radialen en de ring, zoals met ongelijkvloerse kruisingen of ondertunneling, waarbij de auto het primaat heeft zodat verkeer vlot en snel uit en om de stad geleid wordt;
 - **P+R's** rondom de stad met uitstekende verbindingen naar het centrum en goede afspraken met regiogemeenten;
 - Inpassing van de grote en complexe **transformatieopgave** rondom het station met de versmalling van de Fellenoord, de herontwikkeling van busstation Neckerspoel en de bouw van 8500 woningen. De fasering luistert nauw, het station en (tijdelijk) busstation moeten wel bereikbaar blijven en de stad mag niet op slot komen te staan;
 - Een maximale snelheid van **30 km/uur** in de wijken en een hogere snelheid op de radialen en wegen waar een lagere snelheid niet mogelijk is door bijvoorbeeld OV en hulpdiensten;
 - Nadrukkelijke aandacht voor de problematiek op de **Westtangent** zoals verbetering van de luchtkwaliteit en verkeersveiligheid;

- Een **parkeerstrategie** die het centrum en de gevreesde parkeerdruk voor bewoners ontlast. We willen auto's in de binnenstad ontmoedigen en uit het zicht halen. We onderzoeken optimalisatiemogelijkheden in ons naheffingensysteem, mogelijke tariefdifferentiatie en de inzet van parkeergarages in het centrum voor binnenstadbewoners;
 - Voldoende **fietsparkeerplaatsen** in het centrum.
- We ontwikkelen stadscampagnes om een gedragsverandering tot stand te brengen. Hiermee verleiden we inwoners om **de auto te laten staan** door te wijzen op de mogelijkheden én voordelen van alternatieve vormen van vervoer. We brengen de apps onder de aandacht die beschikbaar zijn in het kader van ‘Mobility as a Service’ (MaaS) op nederlandslimbereikbaar.nl. Deze geven multimodaal reisadvies op maat. We wijzen werkgevers op hun verantwoordelijkheid in het bereikbaar én leefbaar houden van onze stad.

Verkiezingsprogramma Volt:

“Wij willen het aantal P+R plekken vergroten in combinatie met verbeterd OV en aanbod van deelmobiliteit. Dat vergroot de mobiliteit en vermindert het aantal auto's in de binnenstad.”

FIETS

- We geven uitvoering aan het in de gemeenteraad aangenomen initiatiefraadsvoorstel **Fiets op 1**. We bouwen samen met de provincie gefaseerd verder aan een veilig, comfortabel en fijnmazig **fietsnetwerk**, met goed onderhouden en veilige fietspaden die voldoende verlicht zijn en waar voor de veiligheid het groen is gesnoeid. In woonwijken passen we **fietsstroken** of **fietsstraten** toe op het moment dat het wegdek wordt vervangen. Op de drukste fietsroutes willen we brede, vrij liggende, rode fietspaden en groene golven.
- We blijven investeren in **doorfietsroutes** binnen Eindhoven in samenwerking met de regio. Daarvoor kiezen we voor veilig en doorfietsen, maar beschermen ook de natuur. Voor het **fietspad HTC de Run** kiezen we voor route Ulenpas-Hunenborg wanneer het een verbetering betekent voor de ecologie. Bijvoorbeeld door het toevoegen van faunapassages die nu niet aanwezig zijn en andere mitigerende maatregelen. Dit plan wordt samen met Trefpunt Groen Eindhoven (TGE) uitgewerkt. Het uitgangspunt hierbij is om op het gedeelte langs de Dommel uit te gaan van de huidige breedte van het aanwezige pad en het behoud van de bomen. Als dit niet mogelijk is kiezen we voor de minimale breedte voor doorfietspaden. Er moet nadrukkelijk aandacht zijn bij het definitieve ontwerp voor de veiligheid van wandelaars. We treden in overleg met de buurt, TGE, de fietsersbond en andere partners over het ontwerp en deze randvoorwaarden.
- We zorgen voor **slimme verkeerslichten** en **groene golven** voor fietsers op een aantal veel gebruikte routes: van winkelcentrum Woensel naar het centrum, van het centrum naar de High Tech Campus en van het centrum naar Geldrop. Bij stoplichten in de stad staat de doorstroming van fietsers op één. Op de ring en de radialen heeft de vlotte doorstroom van auto's prioriteit, zodat het verkeer snel om en uit de stad geleid kan worden. We bekijken of we de groene golven voor auto's daar kunnen uitbreiden, waarbij we wel letten op de oversteekbaarheid voor fietsers.

- We zorgen voor ruimere openingstijden van de fietsenstallingen in het centrum. We hanteren als uitgangspunt dat fietsparkeren **gratis** zou moeten zijn. Hier kan beargumenteerd van af worden geweken, bijvoorbeeld om een businesscase sluitend te krijgen.
- We stellen fietsen die door de gemeente worden **geruimd**, gratis beschikbaar aan inwoners die moeite hebben met rondkomen en een fiets goed kunnen gebruiken.

BUSVERVOER

- We willen dat het openbaar vervoer een **aantrekkelijk alternatief** wordt voor inwoners. We gaan met de provincie en de vervoerder in gesprek om het OV-aanbod binnen de huidige **concessie**periode te verbeteren. Daarbij vragen we aandacht voor:
 - Reizen binnen stadsdelen of om het centrum heen (bijvoorbeeld een tangentlijn of ringlijn);
 - Sneller en vaker reizen naar de stadsranden, de P+R's en naar België;
 - Betere aansluitingen op Eindhoven Airport en op de laatste treinen.Daar waar verbetering binnen de huidige concessieperiode niet mogelijk is, vragen we de provincie dit op te nemen in de aanbesteding van het busvervoer in 2026.
- We behouden het **gratis OV voor minima** in het kader van ons armoedebeleid. Waar mogelijk verbreden we de doelgroep, mits dit bijdraagt aan de mobiliteitstransitie.

DEELMOBILITEIT

- We zijn van mening dat **deelmobiliteit** beschikbaar moet zijn in heel Eindhoven en maken hierover afspraken met aanbieders, waaronder het **tegengaan van parkeeroverlast**, bijvoorbeeld via 'drop-zones'. Een goede aansluiting op de regio is belangrijk zodat deelmobiliteit echt een alternatief wordt voor het gebruik van de (eigen) auto. We ondersteunen **buurtinitiatieven** in het kader van deelmobiliteit. We pakken vandalisme en diefstal van deelscooters en deelfietsen hard aan.

VERKEERSVEILIGHEID

- Verkeersveiligheid blijft hoog op onze agenda staan. We hanteren het principe van **maximaal 30 km/uur** in de stad, met uitzondering van straten waar dit echt niet kan. Dit zijn bijvoorbeeld de ring, de radialen en de routes voor OV en hulpdiensten waar een hogere snelheidslimiet noodzakelijk is om de doorstroming op peil te houden. Met bebording en markeringen maken we dit zichtbaar. We nemen volwaardige maatregelen om een straat als 30km-gebied in te richten op het moment dat er onderhoud is gepland.
- Om de realisatie van **volwaardige 30 km-straten** te versnellen, kijken we hoe we aanspraak kunnen maken op externe middelen vanuit het Rijk.
- We inventariseren de top tien van **meest onveilige verkeerssituaties** in de stad en komen met een aanpak.

LUCHTKWALITEIT

- We streven naar een gezonde leefomgeving voor al onze inwoners. Gelukkig voldoet de **luchtkwaliteit** overal in Eindhoven aan de Europese norm. Dit betekent helaas nog niet dat de lucht gezond is in de stad. Op advies van de GGD, het Longfonds en in navolging van andere gemeenten, streven we ernaar om in 2030 te voldoen aan de WHO-norm voor luchtkwaliteit. Dat schept duidelijkheid voor onze inwoners, bedrijfsleven en andere partners in de stad. We nemen deel aan initiatieven zoals het Schone Lucht Akkoord. Het Rijk zal substantieel moeten bijdragen in relatie tot de opdracht die er ligt.
- We gaan door met het stappenplan naar een strengere **milieuzone** met als doel om in 2030 een nul-emissiezone binnen de ring te hebben. We houden vast aan de twee geplande evaluatiemomenten in 2025 en 2028. We versterken de communicatie richting inwoners en ondernemers zodat zij hier bij de aankoop van een (bestel)auto rekening mee houden.

- Samen met de belanghebbenden geven we uitvoering aan de **Green deal Stadslogistiek 2021-2025** waarmee we werken aan een duurzame bereikbaarheid van de binnenstad voor ondernemers, op weg naar een nul-emissiezone voor vrachtauto's en bestelauto's binnen de ring in 2025.
- We ontwikkelen een **sloopregeling** voor tweetakt-brommers en -snorfietsen omdat het uitfasen van deze zeer vervuilende voertuigen sterk bijdraagt aan schonere lucht in Eindhoven.

ELEKTRISCH RIJDEN

In de komende vier jaar verdubbelen we minimaal het aantal openbare **oplaadpunten voor elektrische auto's**. Bij herinrichtingsprojecten maken we standaard ruimte voor laadplekken. We doen dit bij voorkeur op een innovatieve wijze met oog voor een goede inpassing in de openbare ruimte. Zo gaan we lichtlaadmasten plaatsen: lantaarnpalen voorzien van geïntegreerde laadtechniek voor elektrische auto's waarmee we onnodige verrommeling voorkomen.

EINDHOVEN AIRPORT

- Het **proefcasus-advies 'Opnieuw verbonden'** van Pieter van Geel blijft voor ons leidend. We houden de partners, waaronder de Rijksoverheid en Eindhoven Airport, aan de gemaakte afspraken via de daarvoor ingestelde overlegstructuren, waaronder het Luchthaven Eindhoven Overleg (LEO). Uitgangspunt is het referentiescenario 'geluid' conform de motie 'Afspraak is afspraak'. We hechten groot belang aan een zorgvuldig proces en een breed gedragen uitkomst. We wachten dit af en bepalen dan onze positie. Eindhoven Airport is een belangrijke landelijke voorziening, maar moet ook ten dienste staan van de Brainportregio. We blijven ons dan ook hard maken voor een betere balans tussen vakantie- en zakelijke bestemmingen.
- We vinden het daarnaast essentieel dat niet alleen ingezet wordt op het verminderen van geluidsoverlast, maar ook op het verminderen van CO₂-uitstoot. We streven ernaar om de **meest duurzame luchthaven van Europa** te hebben, op de grond én in de lucht. Dit biedt kansen voor innovatieve bedrijven en nieuwe startups uit onze regio. Ook moedigen we experimenten aan met elektrische vliegtuigen of het gebruik van groene synthetische kerosine.
- We maken ons sterk voor een ruimere en meer structurele vulling van het **Leefbaarheidsfonds**, dat voorziet in (financiële) bijdragen aan projecten die het milieu, de gezondheid en het leefklimaat in de omgeving van Eindhoven Airport verbeteren. Hiervoor is een belangrijke rol weg gelegd voor Eindhoven Airport en de ministeries van Defensie en Infrastructuur en Waterstaat. Ook wij zullen als gemeente, samen met de regio en provincie, een aandeel moeten leveren.

5.1 WIJKEN EN BUURTEN

In onze groeiende stad is het belangrijk dat iedereen zich thuis voelt en blijft voelen. Dat betekent prettig wonen in een schone, veilige en voor iedereen toegankelijke buurt, met groen op vijf minuten loopafstand en genoeg bankjes, ontmoetings-, sport- en speelplekken. Met voldoende winkels, laagdrempelige activiteiten en zorg nabij, waar inwoners naar elkaar omkijken. We willen de sociale cohesie en veerkracht in de wijken verbeteren. Daarmee creëren we verbinding en gaan we polarisatie tegen.

Angelique
Bellemakers

(PvdA)

*Stadsgezant Doorbraak
wijkgericht werken*

Het is belangrijk dat Eindhovenaren voelen dat de gemeente er voor ze is. Dat ze hun contactpersonen in de wijk kennen of weten te vinden. En dat er iets wordt gedaan met de signalen en ideeën van buurtbewoners. Onze stad kent een aantal kwetsbare gebieden, die extra aandacht verdienen. De gemeente moet overal en zéker in die wijken een zichtbare, herkenbare en betrouwbare partner zijn.

Om de wijkenaanpak meer focus te geven, stelt dit college een stadsgezant aan. De PvdA draagt hiervoor Angelique Bellemakers voor. Angelique gaat aan de slag met de verbetering en doorontwikkeling van het gebiedsgericht werken in Eindhoven en ziet toe op de uitvoering. Dit start in de drie focusgebieden, maar het doel is om de aanpak over de stad uit te rollen.

Bestuurlijk valt de stadsgezant binnen de portefeuille van haar partijgenoot in het college.

**Fijne en veilige woonwijken
waar buren elkaar kennen**

Iedere wijk en buurt heeft eigen wensen, behoeften en kansen. De ene wijk heeft meer uitdagingen dan de andere. Zo zijn er gebieden waar de leefbaarheid sterk verbeterd moet worden, en andere gebieden waar de kwaliteit behouden moet blijven. Als gemeente zijn we zichtbaar in *alle* wijken en koesteren we de eigenheid van onze stadsdelen. Maar per wijk kijken we wat nodig is. Daarbij ligt de focus op gebieden met veel sociale problematiek; we investeren waar dat het hardst nodig is.

Niemand kent de omstandigheden, problemen én mogelijke oplossingen beter dan de inwoners zelf. Daarom krijgen inwoners meer invloed in hun buurt, bijvoorbeeld met buurtbudgetten, en faciliteren we initiatieven uit de buurt. Organisaties die naast de inwoners staan gaan we versterken. We hebben ook aandacht voor de kleinere problemen in de wijk. We verbeteren onze communicatie, zorgen voor korte lijnen en verbinden sociale aspecten met ruimtelijke ontwikkeling en veiligheid.

Om preventie handen en voeten te geven in de wijk, zetten we stevig in op gezondheid en de aanpak van eenzaamheid. Maar ook op veiligheid, omdat voorkomen van criminaliteit de beste misdaadbestrijding is. Een goed netwerk van onderwijs, zorg, jongerenwerkers, wijk-GGD'ers, wijkagenten en een stevige sociale basis zijn daarvoor cruciaal.

We doen dit om te bereiken dat inwoners *samen leven*, met oog voor elkaar.

GEBIEDSGERICHT WERKEN

- We werken vanuit het perspectief van de wijk. Integraal **gebiedsgericht werken** hanteren wij daarom als uitgangspunt voor de hele stad. Dat betekent dat wij dwars door de organisatie heen werken en in gezamenlijkheid kijken wat nodig is. De opgave in de wijk en de complexiteit hiervan is leidend voor de wijze waarop de gebiedsgerichte aanpak wordt georganiseerd. Daarbij hebben we oog voor de hele stad, dus *alle* wijken. De inwoners en partijen in de wijk bepalen in grote mate zelf wat op de agenda staat en de gemeente faciliteert initiatieven.
- Daar bovenop kennen we in de stad gebieden die een bijzondere of speciale aanpak nodig hebben; wijken met complexe, meervoudige opgaven die vragen om stevige gemeentelijke regie, vaak meerjarig. Dat vraagt om een **doorbraakaanpak** waarbij de opgaven in het gebied centraal staan en we de inwoners nadrukkelijk betrekken. Eén van die focusgebieden is **Woensel Zuid**, waar we al stappen hebben gezet om te komen tot een Pact met de partners in het gebied, en waar we aan de slag kunnen met de middelen uit het Volkshuisvestingsfonds. Het Rijk heeft Woensel Zuid óók aangewezen als focusgebied, wat een haakje biedt voor meer rijksmiddelen voor leefbaarheid en veiligheid. We wijzen naast Woensel Zuid in ieder geval nog twee andere focusgebieden aan: **Doornakkers** en **Bennekel**.
- We **verankeren gebiedsgericht werken** beter in de **organisatie**, om meer slagkracht te organiseren en maatwerk te leveren. Dat vraagt om **collegiaal bestuur** dat eenduidige opdrachten geeft. Verder werken we aan meer zichtbaarheid en aanspreekbaarheid in de wijk, dichtbij de inwoner. We intensiveren onze aanpak met **wijkbudgetten die gericht kunnen worden ingezet**, om onze actiegerichtheid en wendbaarheid te vergroten en direct te kunnen inspelen op realisatie van initiatieven uit de wijk. Waar mogelijk gaan we budgetten voor inzet in de wijk ontschotten.

INWONERSPARTICIPATIE

- In alle wijken is er ruimte voor inspraak en participatie van inwoners en ondernemers, waarbij we extra aandacht hebben voor de jeugd die we vaak minder weten te bereiken. We **betrekken en informeren inwoners vanaf het begin** actief bij plannen die hun directe leefomgeving raken. Inwoners(organisaties) krijgen de kans om meer betrokken te zijn en we benutten de kracht van de wijk.
- De gemeente maakt **inzichtelijk** wat ze met de inbreng van de omgeving doet en weegt dit gemotiveerd mee in de besluitvorming. We kiezen daarbij voor een lichte vorm; geen zware administratieve processen of juridisering. **Communicatie en verwachttingsmanagement** zijn essentieel.
- We stimuleren **inwonersparticipatie en -initiatieven**. Een goede afspiegeling van de wijk is hierbij belangrijk. Met loting of via professionals die naast de inwoners staan, proberen we ook inwoners die zich minder kunnen laten horen een stem te geven. Om inwonersparticipatie te stimuleren denken we aan instrumenten zoals de **wijkbegroting** en de **wijkagenda**.

Verkiezingsprogramma Forum voor Democratie:

“Wij willen burgers raadplegen over en betrekken bij lokale problematiek.”

INTENSIVEREN NETWERK EN AANSPREEKPUNTEN IN DE WIJK

- We zorgen voor toegankelijke, zichtbare en herkenbare **aanspreekpunten** in de wijk, met o.a. wijk-GGD'ers, jongerenwerkers, de verbinders en BOA's. We zetten in op een **goed netwerk** rondom onderwijs, (informele) zorg, jongeren en veiligheid. We kijken per inwoner welke route naar hulp het beste werkt.
- De inzet van **wijk-GGD'ers** in Woensel Zuid en Gestel is heel effectief gebleken. We breiden daarom het aantal wijk-GGD'ers uit, te starten in de meest kwetsbare wijken.
- **Vrijwilligers** in de wijk zijn belangrijk. We zorgen voor een toekomstbestendig gemeentelijk vrijwilligersbeleid, met oog voor de positie, waardering en ondersteuning van vrijwilligers en organisaties.
- Om problemen aan de voorkant op te vangen en escalatie te voorkomen, willen we **meer BOA's in de wijk**. Deze BOA's zijn inzetbaar op een breed palet aan thema's zoals woonoverlast, verkeersonveiligheid en milieudelicten (waaronder bijzetafval). Daarnaast blijven we het Rijk vragen om **meer wijkagenten**, zodat de wijkagenten en de BOA's weer onderdeel uitmaken van het straatbeeld, direct aanspreekbaar zijn en daarmee ook het veiligheidsgevoel wordt vergroot.
- In lijn met onze lobby blijven we pleiten dat geld dat justitie afpakt van criminelen **terug geïnvesteerd wordt in onze wijken**. Op die manier zien inwoners dat crimineel geld wordt teruggegeven aan de samenleving en verhogen we de meldingsbereidheid bij inwoners.

VOORZIENINGEN EN ACTIVITEITEN

- We willen ontmoeting en verbinding in de wijk stimuleren. Daarvoor zetten we **vastgoed** zoals buurthuizen en sportkantines slim in voor **maatschappelijke doelen**, waarbij **functies vermengd worden** (zoals een zorgfunctie, hulploket, bibliotheek en/of een plek voor makers). We verkennen mogelijkheden om de sociale opdracht aan **buurthuizen** te versterken.
- We zorgen ervoor dat **ieder stadsdeel een bibliotheekvoorziening** heeft. Dit kan betekenen dat de nieuwe stijl stadsdeelbibliotheken in een school, buurthuis, sportclub of winkelcentrum gevestigd worden. Daarnaast wordt de bibliotheekfunctie doorontwikkeld voor activiteiten gericht op eenzaamheid, laaggeletterdheid, taal, digivaardigheid en mediawijsheid, voor alle inwoners in de wijk.
- We maken het **gemakkelijker voor inwoners om iets te organiseren**. Zo vereenvoudigen we bijvoorbeeld het proces voor initiatiefnemers van een evenement(je) in de wijk; waar mogelijk voldoet een melding in plaats van een vergunning. Verbindende activiteiten in de buurt, zoals een buurtbarbecue of straatfeest, blijven we subsidiëren of faciliteren.
- Afhankelijk van wat speelt in de wijk, gaan we gericht en op een laagdrempelige manier voorzieningen of activiteiten ondersteunen. Bijvoorbeeld het samen met de buurt of de school organiseren van een **gezond ontbijt of lunch voor kinderen** die dat thuis niet altijd krijgen.
- We dragen samen de opgaven van de grote stad. Waar we nu nog teveel concentratie zien in kwetsbare wijken, gaan we de **maatschappelijke opvang beter verspreiden** over de stad.
- We werken actief aan de **transformatie van wijkwinkelcentra**, zodat we met functievermenging levendigheid creëren of behouden in onze wijken en leegstand voorkomen.

- We schenken **in de openbare ruimte** extra aandacht aan sport en beweging, met beweegvoorzieningen, speeltuinen, fiets- hardloop- en urban sportroutes voor alle leeftijden. We zorgen ervoor dat die voor iedereen toegankelijk zijn. We investeren in ons straatmeubilair door het plaatsen van **extra bankjes**, waarmee we ontmoeting stimuleren en jong en oud prettig buiten in de wijk kunnen verblijven.
- Samen met de buurt pakken we **groenarme wijken** aan. Hierbij hebben we nadrukkelijk aandacht voor het stimuleren van sociale cohesie, gezonde leefomgeving en biodiversiteit.
- Met het volwaardig inrichten van straten als **30km straat** ontstaat weer ruimte voor ontmoeten, beleven en spelen. En kunnen we ze vergroenen en klimaatadaptief maken. We starten een pilot met **speelstraten rondom scholen** waar het gemotoriseerd verkeer niet langer welkom is. Hiermee verbeteren we de leefbaarheid en veiligheid rondom scholen en vergroten we de mogelijkheden voor kinderen om zelfstandig naar school toe te gaan.
- Culturele instellingen vragen we om (samen) het aanbod dichterbij de inwoners te brengen. In wijkvoorzieningen en op aangewezen plekken in de openbare ruimte stimuleren we **kunst, cultuur en makers**.
- Er lopen diverse aanpakken rondom **plagdierbestrijding**. Deze worden geëvalueerd en bij positief resultaat zoeken we naar een manier om die te borgen in het lopende beleid.

Verkiezingsprogramma VVD:

“In winkelcentra in de wijken (zoals Woensel en Kastelenplein) is veel leegstand en hier moet iets gebeuren. De VVD wil daar woningbouw toevoegen om te voorkomen dat die winkelcentra verder achteruitgaan.”

5.2 VEILIGHEID

Een veilige stad is de basis om fijn te kunnen leven, wonen en werken. Samen met onze veiligheidspartners maken wij ons hier hard voor. Het voorkomen van criminaliteit is de beste misdaadbestrijding. We grijpen wel stevig in als zaken uit de hand lopen. Er moet een goede balans zijn tussen preventie en repressie.

Als vijfde stad van het land heeft Eindhoven te maken met grootstedelijke veiligheidsvraagstukken. Denk aan de toenemende invloed van de georganiseerde criminaliteit en de effecten daarvan in onze stad, wijken en buurten. Bedreigingen, malafide ondernemers, vastgoedeigenaren en verhuurders en criminele afrekeningen op straat ontwrichten de samenleving. De georganiseerde criminaliteit raakt ook direct onze inwoners, in het bijzonder in de kwetsbare wijken waar jongeren met weinig perspectief geronseld worden om geld te verdienen met illegale klusjes. Leegstand (spookwoningen) kan een voedingsbodem zijn voor malafide praktijken.

Ook wordt steeds meer inzet van gemeenten gevraagd op het thema ‘zorg en veiligheid’. Het landelijke GGZ-beleid is erop gericht om kwetsbare inwoners zoveel mogelijk in de wijken te laten wonen en niet op te vangen in speciale voorzieningen. Een klein aandeel van deze inwoners met complexe multiproblematiek op het snijvlak van zorg en veiligheid veroorzaakt overlast. Daarnaast hebben personen met een kwetsbare uitgangspositie een grotere kans om dader of slachtoffer te worden van criminaliteit. Repressie is soms nodig, maar preventie is minstens zo belangrijk.

We willen een weerbare samenleving zijn, criminaliteit voorkomen en zorgen dat alle inwoners zich veilig voelen in de stad en in hun wijk. Iedereen moet het gevoel hebben dat de politie en de BOA's er voor hen zijn.

- We leggen in de tweede helft van 2022 een nieuw **beleidskader veiligheid 2023-2026** ter besluitvorming aan de gemeenteraad voor. We stellen de prioriteiten in dit nieuwe beleidskader in afstemming met de gemeenteraad vast, gebruikmakend van een nieuwe methodiek met ‘levende data’ (actuele veiligheidscijfers). Deze geven continu voeding om samen met stakeholders in de stad te kunnen handelen. Ons nieuwe beleidskader geeft daardoor meer ruimte voor tussentijdse aanpassingen, als antwoord op actuele en dynamische veiligheidsontwikkelingen in de stad.
- We blijven samen met onze partners (G4, Bureau Regioburgemeesters, Politie, Openbaar Ministerie) lobbyen voor meer politiecapaciteit, specifiek **meer agenten in de wijk**, en voor meer (structurele) **middelen** voor de **aanpak van georganiseerde criminaliteit**.
- Ook blijven we ons inzetten om binnen de kaders van de AVG en binnen ons ethisch waardenkader meer **informatiedeling** mogelijk te maken zodat beter kan worden samengewerkt tussen de verschillende partners en domeinen.
- We maken ons hard voor betere hulp voor mensen die uit een penitentiaire inrichting komen, zodat **terugval** in de criminaliteit **voorkomen** wordt.
- De afdeling Veiligheid gaat een **cluster gebiedsgericht werken** inrichten⁸ om directer te participeren in specifieke ontwikkelingen die zich in de wijken voordoen. Het doel is om in samenwerking met het ruimtelijk domein en het sociaal domein tot een effectieve gebiedsgerichte aanpak te komen.
- In complexe casussen op het snijvlak van **zorg en veiligheid** is vaak inzet nodig vanuit verschillende partners (woningcorporaties, politie, zorgverleners, gemeente) om in samenhang de juiste dingen te kunnen doen. We zetten ons in, en verwachten ook van alle partners, dat binnen de kaders van de AVG en ons ethisch waardenkader gebruik gemaakt wordt van de mogelijkheden die er zijn om de nodige informatie te delen. Verder zetten we in op meer wijk-GGD’ers waar dat nodig is en hebben we aandacht voor de veiligheid achter de voordeur.

- Om **jongeren** uit de criminaliteit te houden en perspectief te bieden intensiveren we de gebiedsgerichte en samenhangende aanpak met het jongerenwerk (via het sociaal domein) en ontwikkelen we de **BOTOC**-projecten (Brede Offensief Tegen georganiseerde Criminaliteit) door. We zetten vol in op de middelen die het Rijk hiervoor vrijmaakt.
- Uit onderzoek van het CBS blijkt dat twee op de drie vrouwen in de leeftijd van 12 tot 25 jaar weleens lastig zijn gevallen op straat. Maar ook anderen overkomt dit, en niet alleen op straat. In het veiligheidsbeleid hebben we aandacht voor het tegengaan van (seksueel) **grensoverschrijdend gedrag** en **straatintimidatie**. Dit is erg belangrijk voor de veiligheid van inwoners.
- We continueren de praktische ondersteuning aan (nieuwe) **buurtpreventieteams**⁹ en helpen hen waar nodig met stappenplannen, materialen en eventueel subsidie.
- We vinden het belangrijk dat inwoners weten welke wijkagent of BOA voor hun wijk verantwoordelijk is en zorgen dat dit goed gecommuniceerd wordt. Zij moeten **zichtbaar** en **aanspreekbaar** zijn. We zetten in op het voorkomen van teveel wisselingen.
- We verhogen het aantal **BOA’s** om buurten zichtbaar veilig en leefbaar te houden, ook na 23.00 uur. We zetten **scanauto’s** in om te controleren of er parkeerbelasting is betaald.
- Het bestuurlijk interventieteam (**BITE**) moet vaker worden ingezet om ondermijningszaken criminaliteit en woningoverlast aan te pakken.

8 Zie ook verkiezingsprogramma VVD, pagina 23

9 Zie ook verkiezingsprogramma Forum voor Democratie, pagina 38

6.1 INCLUSIEVE STAD

Eindhoven is een fijne stad om te wonen, leven, werken en bezoeken. We willen een stad zijn die van ons allemaal is, waar we oog hebben voor elkaar en waar iedereen zichzelf mag zijn. Ongeacht waar je vandaan komt, hoe oud je bent, waarin je gelooft of van wie je houdt. Waar Nederland vroeger bekend stond om de tolerantie zien we nu dat groepen zich terugtrekken in hun eigen kring, langs elkaar heen leven en meer tegenover elkaar komen te staan. De groei van Eindhoven versterkt dit.

We leven in een complexe en onzekere tijd. De instroom van grote groepen nieuwe bewoners zet druk op de wijken en de verschillen tussen inwoners nemen toe. Tegelijk brengt een diverse stad ook kansen met zich mee, kans om je horizon te verbreden, nieuwe dingen te ontdekken en van elkaar te leren.

Een levendige stad waar mensen zichzelf mogen zijn met cultuur, sport en ontspanning voor iedereen binnen handbereik

- We maken werk van een inclusieve samenleving en gaan racisme en andere vormen van discriminatie tegen. We maken hier extra geld voor vrij. Er komt een nieuw **uitvoeringsprogramma diversiteit & inclusie** dat samen met de stad wordt opgezet. We geven mensen die discriminatie ervaren hierin een stem. Zo versterken we het netwerk waarin we van elkaar leren. De gemeente geeft hierbij het goede voorbeeld.
- We geven invulling aan het **Regenboogakkoord** en onderschrijven het **Queermanifest** van een collectief van LHBTIQA+ vertegenwoordigers in de regio Eindhoven. We gaan samen kijken hoe Eindhoven zich nadrukkelijk kan profileren als inclusieve en open stad.
- We staan voor een **veilige en inclusieve omgeving** voor LHBTIQA+ personen onder andere op straat, in het onderwijs, bij de sportverenigingen, in zorginstellingen en op de werkvloer.
- We blijven ons onverminderd inzetten voor initiatieven die bijdragen aan een gelijkwaardige positie voor **vrouwen**.
- We ondersteunen initiatieven zoals de **Week van Respect**, een jaarlijkse bewustwordingscampagne waarin scholen, kinderen en de samenleving bij het onderwerp ‘respect’ stil staan.
- We willen dat **internationals** echt onderdeel van onze samenleving worden, zich thuisvoelen, en ook een actieve bijdrage leveren aan de stad. Het leren van de Nederlandse taal is daarbij van belang. Werkgevers hebben hier een grote verantwoordelijkheid in. We maken afspraken met het bedrijfsleven over het geven van taallessen aan hun medewerkers, zodat onze voorzieningen primair beschikbaar blijven voor inwoners die het zelf niet kunnen betalen.

- We willen de **verbinding** leggen tussen huidige en nieuwe bewoners. De Openbare Bibliotheek Eindhoven, Eindhoven365 en het Expat Center hebben de handen ineen geslagen om tot een gezamenlijke plek te komen, als ‘huiskamer’ van Eindhoven: de Hotspot. Hotspot moet een **laagdrempelige plek worden die open staat voor iedereen** en ruimte biedt voor publiek debat, informatievergaring, creatieve ontwikkeling en toevallige ontmoeting. Met mogelijkheden voor exposities en experimenten. Ook worden hier **taalcafés** georganiseerd voor zowel vluchtelingen, arbeidsmigranten, internationale kenniswerkers en andere inwoners die de taal nog niet machtig zijn. We continueren het **‘Living-in’ programma** om internationals zo goed mogelijk in onze Eindhovense samenleving te integreren.
- In samenwerking met de Arbeidsinspectie spreken we werkgevers van **arbeidsmigranten** aan op ‘goed werkgeverschap’ en adequate huisvesting voor hun medewerkers tegen fatsoenlijke voorwaarden. Ook vinden wij dat werkgevers verantwoordelijk zijn om arbeidsmigranten na afloop van een arbeidscontract nog enige tijd onderdak te bieden, zodat zij de tijd krijgen om andere huisvesting te vinden en niet van de ene op de andere dag op straat komen te staan.
- In onze **dienstverlening** gaan we zo goed mogelijk fysieke, sociale en digitale drempels voor inwoners (met een beperking) wegnemen. We ontwikkelen een lokale inclusie agenda die invulling geeft aan het **VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een beperking** en betrekken ervaringsdeskundigen bij de uitvoering. We onderzoeken waar we de taken van het opgeheven Platform Gehandicapten Eindhoven onder kunnen brengen.
- De gemeente ondersteunt inwoners met verblijfsvergunning met de registratie **“nationaliteit onbekend”**, om aan te tonen dat ze staatloos zijn danwel welke nationaliteit ze hebben. Zo kunnen ze meedoen in de samenleving.

6.2 CULTUUR EN DESIGN

Kunst en cultuur zijn het fundament van een levendige stad die prikkelt, uitdaagt en samenbrengt. Cultuur biedt ontspanning, verbindt, en zet mensen aan tot reflectie en ontwikkeling. We zijn trots op onze grote culturele instellingen, ons wereldwijd bekende designklimaat, onze festivals, makers, broedplaatsen en kleine initiatieven in de wijken. Onze culturele sector heeft een klap gehad tijdens de coronacrisis. We vinden het belangrijk om kunst en cultuur hernieuwd en sterk terug te laten komen.

We borgen bestaande culturele instellingen en helpen nieuwe culturele initiatieven in wijken. Ook stimuleren we het makersklimaat, moedigen cultureel ondernemerschap aan en zorgen voor betaalbare creatieve werk- en presentatieplekken. We koesteren rauwe rafelranden in de stad, waar talent zich kan ontwikkelen. We zorgen voor een breed en divers cultureel aanbod, van, voor en door inwoners, in alle wijken, voor alle portemonnees en met een eigen Eindhovense signatuur. Nieuwe initiatieven krijgen de ruimte om zich te ontwikkelen. Daarmee blijft Eindhoven volop in beweging.

STICHTING CULTUUR EINDHOVEN

- We hebben vertrouwen in de Stichting Cultuur Eindhoven (SCE), waarbij de **gemeenteraad** elke vier jaar de **kaders** vaststelt en de **cultuurraad** een **integrale afweging** maakt over het verdelen van de subsidies. Cultuur Eindhoven blijft richting subsidieaanvragers scherp toezien op naleving van de Fair Practice Code en de Code Diversiteit en Inclusie.
- We verwachten van Cultuur Eindhoven dat zij haar **netwerkrol** verstevigt en de samenwerking van onze culturele iconen (de basisinstellingen) met makers en kleine initiatieven in de stad nog meer stimuleert. Deze rol is juist nu extra belangrijk: de sector is hard geraakt door corona en het publiek en de opdrachten aan makers zijn niet van vandaag op morgen op het oude niveau terug.
- Ook heeft Cultuur Eindhoven samen met de gemeente een belangrijke rol in de **lobby richting het Rijk** en de provincie. Zo proberen we aanspraak te doen op de middelen die het Rijk beschikbaar heeft gesteld voor onder andere cultuurparticipatie en cultuuraanbod voor jongeren.

DE GROTE CULTURELE INSTELLINGEN (BASISINFRASTRUCTUUR)

- We investeren in gezonde culturele basisinstellingen met een brede programmering die voor alle Eindhovenaren toegankelijk is. Deze **BIS-instellingen** zijn belangrijke pijlers in ons culturele klimaat. We juichen het toe dat er op instellingenniveau intensiever wordt samengewerkt, waar de gezamenlijke visie op de toekomst van cultuur in Eindhoven een mooi voorbeeld van is. We nemen het advies van het culturele veld mee in onze eerstvolgende cultuurvisie.

- We staan achter de nieuwe ontwikkelvisie van het **Muziekgebouw** en versterken de rolzuiverheid van de gemeente in de governancestructuur. Net als bij andere culturele instellingen gaat de subsidie aan het Muziekgebouw via de Stichting Cultuur Eindhoven lopen. SCE houdt hiermee zicht op de inhoudelijke programmering, de verbreding van het publiek en een solide bedrijfsvoering. In de volgorde van de zaken moet eerst gezorgd worden dat het Muziekgebouw de zaken op orde krijgt. Pas daarna bepalen we of, en zo ja hoe, een eventuele fysieke bundeling van muziekfuncties nodig is.
- We zien kansen in de opschaling van het **Eindhoven Museum** als belangrijke versterking van ons culturele voorzieningenaanbod, die een ruimtelijke kwaliteitsimpuls voor Genneper Parken op kan leveren. De definitieve keuze voor de locatie voor **VONK** zal plaatvinden bij de besluitvorming rondom het bestemmingsplan. Hierbij blijven de eerder gestelde randvoorwaarden en het pakket van eisen leidend. Er is hierbij nadrukkelijk aandacht voor ecologie en parkeren.

CULTUURBUDGET

- We laten het **cultuurbudget** en de culturele ruimte meegroeien met onze stad. Dit doen we zowel door zelf bij te dragen, als door het opvoeren van de lobby richting provincie, Rijk en Europa. We stimuleren **nieuwe initiatieven, verbreding** naar **nieuwe doelgroepen**, zetten in op meer **samenwerking** tussen disciplines, **nieuwe vormen en experimenten** en **cultuur in wijken**. We houden vast aan de **balans** van de BIS-middelen versus Snelgeld en programmaged/projectsubsidie zoals vastgesteld door de gemeenteraad in de cultuurbrief 2021-2024.

MAKERS

- We vinden het belangrijk dat er voldoende betaalbare **ateliers**, **expositieruimtes** en **makerspaces** zijn voor beginnende én gevorderde makers/designers, verspreid over de (binnen)stad. We maken kunst en design daarmee ook meer zichtbaar voor inwoners en bezoekers. We onderzoeken hoe we de doorstroom en doorontwikkeling kunnen bevorderen zodat er voldoende ruimte is voor nieuw talent vanuit opleidingen om hen voor onze stad te behouden. Ook onderzoeken we hoe we meer gevestigde culturele ondernemers ruimte en tijd kunnen bieden om met verantwoorde investeringsrisico's zelf iets op te bouwen.
- We creëren ook ruimte voor makers en culturele initiatieven in onze nieuwe **gebiedsontwikkelingen** en in de **plinten**. Onze typische Eindhovense makers zorgen voor dynamiek, reuring en een bruisende omgeving. We maken een integrale afweging op elke plek: we streven naar een goede mix van functies.
- We erkennen het belang van '**rauwe rafelranden**' in een stad als plek waar talent zich kan ontwikkelen. Makers zorgen er voor levendigheid en reuring en geven kleur aan een gebied. De 'rauwe rafelranden' van vandaag zijn niet per definitie dezelfde als over 10 jaar. We betrekken de behoefte aan 'rauwe plekken' voor de creatieve industrie in onze gemeentebrede aanpak 'stedelijke en maatschappelijke voorzieningen'.

- Eindhoven is de stad van **technologie en design**, de stad van techneuten en makers. De combinatie van disciplines biedt bij uitstek kansen om oplossingen te ontwikkelen voor onze grote maatschappelijke vraagstukken. Designers werken immers vanuit het perspectief van de eindgebruiker en dragen daarmee bij aan (technologische) oplossingen die echt voor mensen werken. Ook neemt het belang van het 'vertellen van verhalen' toe bij maatschappelijke vraagstukken. Schrijvers, muzikanten en theatermakers spelen hierin een grote rol. We zorgen dat de creatieve industrie meegenomen wordt in ons economisch (startup) beleid, zodat een sterkere verbinding met het bedrijfsleven wordt gemaakt. We stimuleren **opdrachtgeverschap** (ook bij de gemeente zelf), **creatief ondernemerschap** en zetten in op meer samenwerking van bedrijfsleven en overheden met onze creatieve industrie om de **maatschappelijke en economische waarde** van de sector optimaal te benutten.

CULTUUR VOOR EN DOOR IEDEREEN

- Cultuur is om van te **genieten** of **zelf te doen**, voor ieder wat wils, in de binnenstad en in de wijken en voor iedere portemonnee. Daarom stimuleren we onze BIS-instellingen en makers om **initiatieven** te ontplooien in **buurten en wijken** en nemen kinderen deel aan cultuuractiviteiten en -educatie, ook via school.
- We stimuleren de beschikbaarheid van **(repetitie)ruimten** voor amateur-gezelschappen. Bijvoorbeeld in **(maatschappelijk) vastgoed** dat op bepaalde uren van de dag leegstaat, zoals scholen, buurthuizen en sportkantines.
- Gezinnen met geldzorgen kunnen een beroep doen op onze uitgebreide **kindregelingen** voor contributie, lesgeld of materiaal, zoals dansschoenen of de huur van een instrument. We zijn enthousiast over de Stichting **Cultuur Inclusief** die, in samenwerking met een groeiend aantal culturele instellingen en donateurs, inwoners met een kleine beurs de mogelijkheid geeft om met flinke korting naar een voorstelling te gaan.

- We wijzen plekken in de **openbare ruimte** aan waar kunstenaars, muzikanten en andere cultuurmakers het **podium** kunnen pakken. Denk aan pleintjes, parken en muren. Ook stimuleren we culturele exposities, cursussen, lezingen en optredens in wijken en buurten en **gezamenlijke openstellingen**.
- Vanaf 2019 is met een bijdrage uit de Regio Deal gewerkt aan een ‘Designmuseum voor de toekomst’, een **‘futurelab voor design & technologie’**. Dit heeft geresulteerd in ondersteuning vanuit Rijk, provincie en gemeente aan Next Nature Network (NNN) in het Evoluon voor de periode 2020-2024. NNN moet zich nu echt bewijzen en tot wasdom komen als een plek van verwondering, inspiratie en educatie en publiekstrekker voor jong en oud, met oog op opname in de basisinfrastructuur van het Rijk na 2024.
- We bekijken hoe we het initiatief **‘Hotspot’** mogelijk kunnen maken, bijvoorbeeld via een nieuwe Regio Deal. Parallel zorgen we ook voor ‘satellieten’ in de wijken, zodat ook op buurniveau krachtig ingezet kan worden op ontmoeting, ontwikkeling en het bestrijden van eenzaamheid en laaggeletterdheid. We zoeken naar de koppeling met bestaande activiteiten en faciliteiten en zetten in op laagdrempelige en toegankelijke bibliotheekfunctie in elk stadsdeel op de plek die zich daarvoor het beste leent, zoals een school of buurthuis.

EVENEMENTEN EN UITGAAN

- We koesteren onze grote toonaangevende en typisch **Eindhovense festivals** zoals de Dutch Design Week, het STRP festival en GLOW. Zij geven onze stad kleur in binnen- en buitenland en brengen veel inwoners op de been. Maar ook de **traditionele evenementen** zoals carnaval zijn onderdeel van onze cultuur. Carnaval is een belangrijk feest voor onze stad, dat jong en oud verbindt en waar inwoners uit alle wijken elkaar tegenkomen. We willen carnaval en Eindhovense evenementen versterken en verbreden door nieuwe Eindhovenaren ermee in aanraking te brengen.
- Eindhoven is een **diverse evenementenstad** met onder andere de marathon, Emoves, Liberation040 en Ameezing. We faciliteren kleine en grote initiatiefnemers en zorgen ervoor dat de aanvraag van een vergunning soepel en transparant verloopt. Van organisatoren vragen we om hun evenementen duurzaam te ondernemen. Denk aan duurzame energie-opwekking en het verkleinen van de plastic afvalberg.

- We vinden een **bruisend nachtleven** met culturele en vernieuwende initiatieven belangrijk. Daarbij hebben we oog en oor voor de omwonenden en de leefomgeving. We evalueren de proef met de 24/7 ontheffingen en de ‘verlaatjes’ en bij een positieve evaluatie breiden we dit uit. Als onderdeel van het te herijken horecabeleidsplan ontwikkelen we samen met de stad een visie op een bruisend nachtleven in Eindhoven.
- We hechten veel waarde aan het onderhouden en behouden van ons (immateriële) **erfgoed** en **monumenten**. We waarderen de historie van onze stad en houden hier rekening mee bij ontwikkelingen. We zetten ons in voor een goede bestemming van monumenten en religieus erfgoed om deze gebouwen voor de toekomst te kunnen behouden. We zorgen voor een nieuwe erfgoedverordening en wijzen meer gemeentelijke monumenten en beschermde stadsgezichten aan. We gaan handhaven op de instandhoudingsplicht voor rijks- en gemeentelijke monumenten om zo verpaupering te voorkomen. Met behulp van vele stichtingen en organisaties, waaronder de Gilden, maken we onze geschiedenis meer zichtbaar.
- In 2022 lopen de huidige **erfgoeddoelen** af. We komen met nieuwe erfgoeddoelen voor de komende vier jaar. Deze worden in afstemming met diverse erfgoedpartijen in onze stad opgesteld. Samen met de stichtingen en organisaties evalueren we de huidige staat van de belangrijkste erfgoeddoelen, brengen verbeterpotentieel in kaart en maken een plan om dit te realiseren.
- We blijven ons hard maken om design en technologie meer zichtbaar te maken in de openbare ruimte, bijvoorbeeld door realisatie van het **Design District** met onder andere de middelen die hiervoor vanuit de eerste Regio Deal zijn vrijgemaakt.

6.3 SPORT EN BEWEGEN

Sport en bewegen zijn belangrijk vanwege het plezier dat mensen er aan beleven, maar ook vanwege de maatschappelijke waarde. Voldoende bewegen heeft een grote impact op de mentale en fysieke gezondheid van inwoners. Het zorgt dat mensen vitaal en weerbaar zijn en mee kunnen doen in de samenleving.

Wij willen veel meer Eindhovenaren aan het sporten en bewegen krijgen. Dit moet voor iedereen toegankelijk en betaalbaar zijn. Sport zorgt ook voor ontmoeting en verbinding via de verenigingen en bij evenementen en draagt zo bij aan een bruisende stad waar iets te beleven is. We hechten belang aan de breedtesport én de topsport: ze versterken elkaar. Wij staan daarbij voor een veilig sportklimaat.

- We geven uitvoering aan onze **sport- en beweegvisie 2021-2025**, met daarin vijf ambities:
 1. een leuk, passend en toegankelijk **sport- en beweegaanbod** voor iedereen zodat steeds meer inwoners zich fit voelen en gezond zijn;
 2. **vitale sportverenigingen** versterken die samen met andere sport- en beweegaanbieders de sociale cohesie in onze stad, wijken en buurten versterken;
 3. Eindhovenaren **van jongs af** aan vaardig in bewegen;
 4. **ruimte** voor iedereen om te sporten en bewegen in onze groeiende stad;
 5. **topsport en sportevenementen** die inspireren en ons TDK-profiel laten zien.
- We stimuleren dat **kinderen** de **beweegnorm** halen en zo een **gezonde leefstijl** ontwikkelen. We realiseren dit onder andere via dagelijks naschools sportaanbod via de scholen. We maken hierover afspraken met het onderwijs via de Lokale Educatieve Agenda én met de sportverenigingen voor wie dit een goede manier is om nieuwe leden te werven. Ook hebben we oog voor de inrichting van de openbare ruimte. Deze moet kinderen uitnodigen tot bewegen en spelen.
- Kinderen van ouders met een laag inkomen helpen we sporten via onze **kindregelingen**, waarmee lidmaatschap en sportmateriaal kunnen worden betaald. Leerkrachten hebben goed zicht op deze kinderen en daarom zetten we hen in om de kinderen die het nodig hebben te bereiken.
- We blijven ons inzetten dat alle kinderen **zwemvaardig** de basisschool verlaten, niet alleen vanuit het oogpunt van bewegen, maar ook in verband met veiligheid.
- Sporten is niet alleen gezond, het is ook een manier om te ontmoeten en verbinden. De **verenigingen** in Eindhoven met al hun vrijwilligers vervullen daarin een cruciale rol. Er is lang veel aandacht gegaan naar verenigingen die in zwaar weer verkeren. We willen meer balans: de gemeente is er ook voor verenigingen die hun zaakjes goed op orde hebben. Er moet een vitaliteitsfonds komen voor vitale sportverenigingen. Vitale verenigingen en goede ideeën verdienen extra financiële steun uit dit fonds. We stimuleren verenigingen om hun accommodaties te verduurzamen.

- Veel mensen **sporten en bewegen individueel**, vaak buiten. Dat willen we nog meer stimuleren, bijvoorbeeld met het uitzetten van hardlooproutes, goede wandelpaden, (urban) sportvoorzieningen en buitenfitnessstoestellen in de parken. Bij de inrichting van de openbare ruimte houden we daar rekening mee. We verkennen hoe de sportparken ook overdag opengesteld kunnen worden voor een breder publiek.
- Ook hebben we specifiek aandacht voor **ouderen**. Het is belangrijk dat zij langer vitaal zijn en daarmee regie kunnen houden op hun eigen leven. We willen vanuit de sportregisseurs een speciale ‘beweegregisseur’ voor ouderen aanstellen, die in overleg met sportaanbieders zowel een sterk digitaal als fysiek beweegaanbod voor onze ouderen over de hele stad uitrolt.
- We blijven ons ook de komende periode inzetten om proactief **topsportevenementen** naar Eindhoven te halen, met name op onze kernsporten: voetbal, urban, hockey, zwemmen.
- **PSV en FC Eindhoven** maken onderdeel uit van de identiteit van onze stad. PSV draagt met de PSV foundation bij aan de veerkracht van Eindhoven. Ook FC Eindhoven zet zich maatschappelijk in voor de stad. We starten een structureel periodiek overleg met beide verenigingen om verdere ambities op sociaal-maatschappelijk, economisch en ruimtelijk vlak te verkennen.
- We zorgen voor een **veilig en inclusief sportklimaat**. We maken afspraken met sportverenigingen om het schelden en onheus bejegenen van scheidsrechters en sporters tegen te gaan. Respect voor elkaar en plezier in de sport moeten centraal staan. We helpen verenigingen met het bereiken van een brede doelgroep.

7.1 ORGANISATIE

Een goed functionerende lokale overheid vraagt om een krachtige organisatie waar mensen vol passie werken en waar sprake is van goede sturing en een optimaal samenspel tussen gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie, met respect voor ieders rol en verantwoordelijkheid. Het vraagt om een inclusieve organisatie die naar haar inwoners luistert, naast hen staat en hen betreft in besluitvorming. Het vraagt om een organisatie die digitalisering op een veilige en verantwoorde manier inzet waarbij grondrechten van inwoners worden geborgd. En het vraagt om een organisatie die samenwerkt en krachten bundelt: regionaal, provinciaal en (inter)nationaal.

Het peilstokonderzoek dat het vorige college heeft laten uitvoeren, laat zien dat de gemeentelijke organisatie niet fit genoeg is om de huidige ambities op een gezonde manier te realiseren. We trekken ons dit aan. We willen de organisatie **toekomstbestendig** maken voor de grote opgaven waar we als stad voor staan. De komende periode gaan wij dan ook aan de slag met de aanbevelingen uit het peilstokonderzoek.

Een toekomstbestendige
gemeentelijke organisatie die haar
inwoners hoort en helpt

- We gaan werken aan de verbinding tussen bestuur en organisatie waarbij de strategie, inhoud en inzet van mensen en middelen gekoppeld worden. De basis zijn de strategische opgaven uit dit bestuursakkoord die we gezamenlijk gaan uitwerken in een **collegeprogramma** met een goede integratie daarvan in de planning- en controlcyclus. Hiermee is het collegeprogramma een volwaardig **sturingsinstrument** in het gesprek van **college** en **raad** over de in het bestuursakkoord afgesproken ambities **én** in het gesprek tussen **college** en **ambtelijke organisatie** over de (haalbare) uitvoering van deze ambities.
- Om als nieuw college een vliegende start te maken, wordt gestart met het uitwerken van een **gezamenlijke besturingsfilosofie** (inclusief rolverdeling) **tussen college en ambtelijke organisatie**. Het college gaat periodiek samen met de ambtelijke organisatie reflecteren op de voortgang van het collegeprogramma, de onderlinge samenwerking en de relatie – **samen dienstbaar aan de stad!**
- Het peilstokonderzoek toont ook aan dat de personele capaciteit voor de reguliere processen kwantitatief op orde is, maar dat dat niet geldt voor de groei van de stad. We zorgen dat de organisatie mee kan **groeien**. In het hoofdstuk financiën werken we dat verder uit.
- We staan voor een **diverse en inclusieve stad** en geven als gemeente het **goede voorbeeld**. We willen de diversiteit van het personeelsbestand op alle functieniveaus vergroten. We zorgen dat iedereen erkend wordt in zijn professionaliteit en volop ontwikkelingsmogelijkheden krijgt. Medewerkers worden getraind op multicultureel vakmanschap en we benutten ons externe netwerk (onder meer RADAR en de Charter Diversiteit) voor inspiratie en reflectie en nieuwe methodieken om medewerkers met een diverse achtergrond aan te trekken en vast te houden. We houden nauw vinger aan de pols hoe de **diversiteit binnen de organisatie** zich ontwikkelt en grijpen in als de resultaten achterblijven.

7.2 INWONERS HELPEN EN BETREKKEN

We communiceren in heldere en begrijpelijke taal. Onder elke persoonlijke brief van de gemeente staat een naam van een mens en een telefoonnummer. We laten het empathische gezicht van de overheid zien. Dit geldt op het Stadhuis en ook in de wijk. Samen met woningcorporaties, politie en jongerenwerkers verkleinen we de afstand tussen inwoners en overheid. Via inwonersparticipatie krijgen Eindhovenaren meer invloed op beleid dat hen direct aangaat.

- We bouwen voort op de inzichten die afgelopen jaar zijn opgedaan in de werksessies ‘Inwoners – en overheidsparticipatie’ (IOP) met de gemeenteraad en de stad en de werkmaterialen en prototypes die daarbij zijn ontwikkeld. We gaan **intensief in dialoog** met de stad over goede **participatiekaders, best practices, afspraken** en **instrumenten** die helpen om in goede samenspraak samen te zorgen voor een leefbaar en sociaal Eindhoven, nu en in de toekomst.
- We zijn **zichtbaar in de wijk** en gebruiken verschillende instrumenten om de betrokkenheid en invloed van inwoners te vergroten, zoals een **wijkagenda** of een **wijkbegroting**. We gaan proactief met inwoners in gesprek, ook met het stille midden en mensen die dreigen af te haken. Onze aandacht gaat daarbij speciaal uit naar jongeren en doelgroepen die we niet bereiken. We zetten daarvoor vernieuwende (digitale) methodieken in en maken gebruik van social designers. Binnen onze gemeente werken we gebiedsgericht om aan te sluiten bij de specifieke agenda’s van onze stadsdelen en wijken.
- Om onze inwoners meer directe invloed te geven, gaan we deze bestuursperiode minimaal één keer een **burgerberaad** organiseren. Daarmee kunnen we experimenteren met nieuwe vormen van inspraak en democratie. Het is belangrijk dat de ‘unusual suspects’ ook een stem krijgen.

7.3 DIGITALISERING

Eindhoven borgt de **digitale grondrechten** van inwoners door zelf het goede voorbeeld te geven. We betrekken inwoners bij de keuzes die we voor de stad moeten maken. Digitaliseringsactiviteiten toetsen we altijd aan onze **publieke waarden**: autonomie, mens centraal, privacy, veiligheid, controle over technologie, rechtvaardigheid en duurzaamheid. We brengen de ethische commissie in positie. We zetten data en technologie alleen in als het mensen helpt, niet alleen maar omdat het kan. Het mag niet leiden tot discriminatie en vooroordelen.

- **Openheid en transparantie** horen daarbij: we willen publiekelijk verantwoorden welke keuzes we maken en waarom. Naar voorbeeld van Amsterdam en Helsinki richten we een algoritmeregister in¹⁰. Zo versterken we de democratische rechtsstaat.
- We onderzoeken hoe we het **nog beter** kunnen doen door te leren van belangrijke ontwikkelingen als digitale inclusie, privacy by design, common ground, open standaarden, open data en public tech.
- **Intern** hebben we in Eindhoven nog een weg te gaan. Als slimme stad moeten we beter omgaan met de persoonsgegevens van onze inwoners. We gaan aan de slag met de aanbevelingen van het rekenkamerrapport 'Smart en Safe', zodat de databeveiliging van de gemeente op orde is en de gemeente zo snel mogelijk aan de **AVG** voldoet.

¹⁰ Zie ook verkiezingsprogramma Volt, pagina 8

7.4 SAMENWERKING REGIONAAL EN (INTER)NATIONAAL

Onze (maatschappelijke) opgaven zijn groot, met elkaar verweven en complex. Vaak overschrijden ze de schaal van Eindhoven. We opereren in verschillende netwerken om onze ambities te realiseren. Dat doen we op internationaal, nationaal en provinciaal/regionaal niveau, afhankelijk van welke tafel het beste past bij welke opgave.

- Als centrumstad voelen wij een bijzondere verantwoordelijkheid voor de strategische opgaven van onze regio en werken we samen met het **Stedelijk Gebied Eindhoven** (SGE), de **Metropoolregio Eindhoven** (MRE) en **Brabantstad** om deze te realiseren. In MRE verband bundelen we de overheidsinzet binnen de Brainport-samenwerking. Breed regionaal draagvlak voor de MRE samenwerking blijft dan ook essentieel.
- Bij de **doorontwikkeling** van de **meerjarenagenda's** van SGE, MRE en Brabantstad sturen we op een optimale aansluiting op de relevante Eindhovense opgaven. We streven naar efficiënte overlegstructuren en halen de overlap eruit. We beperken bestuurlijke drukte en zorgen voor nauwe betrokkenheid van de gemeenteraden. Uitgangspunt voor Eindhoven is dat Brabantstad een licht bestuurlijk netwerk blijft met focus op uitvoeringskracht.
- **Helmond** is voor ons de natuurlijke partner in onze Brainportregio. We trekken nauw samen op en onderzoeken hoe we elkaar nog meer kunnen versterken.

- De **provincie Noord-Brabant** is voor ons een essentiële samenwerkingspartner om de grote (ruimtelijke) opgaven in Eindhoven en de regio aan te pakken en samen op te trekken richting het Rijk. Voor de gebiedsontwikkeling Eindhoven Internationale Knoop XL verstevigen we het partnerschap en onderzoeken we hoe we een gezamenlijke gebiedsentiteit kunnen oprichten.
- Op nationaal niveau werken we samen met de **G4** en in **G6-verband**, ook in de gezamenlijke lobby naar het Rijk, bijvoorbeeld in het kader van verstedelijking, wonen en veiligheid. Ook biedt de Europese Stedenmissie Klimaatneutrale Steden kansen om de krachten te bundelen. Hiervoor zijn zowel Amsterdam, Rotterdam, Utrecht, Den Haag, Groningen als Eindhoven / Helmond geselecteerd.
- De **VNG** en de **G40** zijn en blijven belangrijke netwerken om gezamenlijk in op te trekken en te lobbyen. Specifiek op onderwerpen waar de belangen van de leden overeen komen, zoals de participatiewet, de jeugdzorg, de opschalingskorting en de uitvoeringskosten van het klimaatakkoord.
- Ook blijven we met ons kantoor in Brussel inzetten op de kansen die **Europa** biedt. We behartigen er onze **belangen** en delen **kennis**, in projecten met andere Europese steden en via onze deelname aan Errin (European Regions Research and Innovation Network) en Eurocities. Ook blijven we inzetten op substantiële **Europese middelen** voor onze grote opgaven.

8.1 FINANCIIEEL AFWEGINGSKADER

We staan er financieel weer goed voor. De vorige collegeperiodes stonden met name in het teken van bezuinigen. De afgelopen periode is -weliswaar nog voorzichtig- de omslag gemaakt. En nu kunnen we hier op doorpakken. Begin dit jaar heeft het Rijk aangekondigd om in 2023 te starten met het eerste deel van de herverdeling van het Gemeentefonds, wat voor ons gunstig uitpakt. Maar ondanks dat blijven er zorgen bestaan over de financiering van de grote maatschappelijke opgaven.

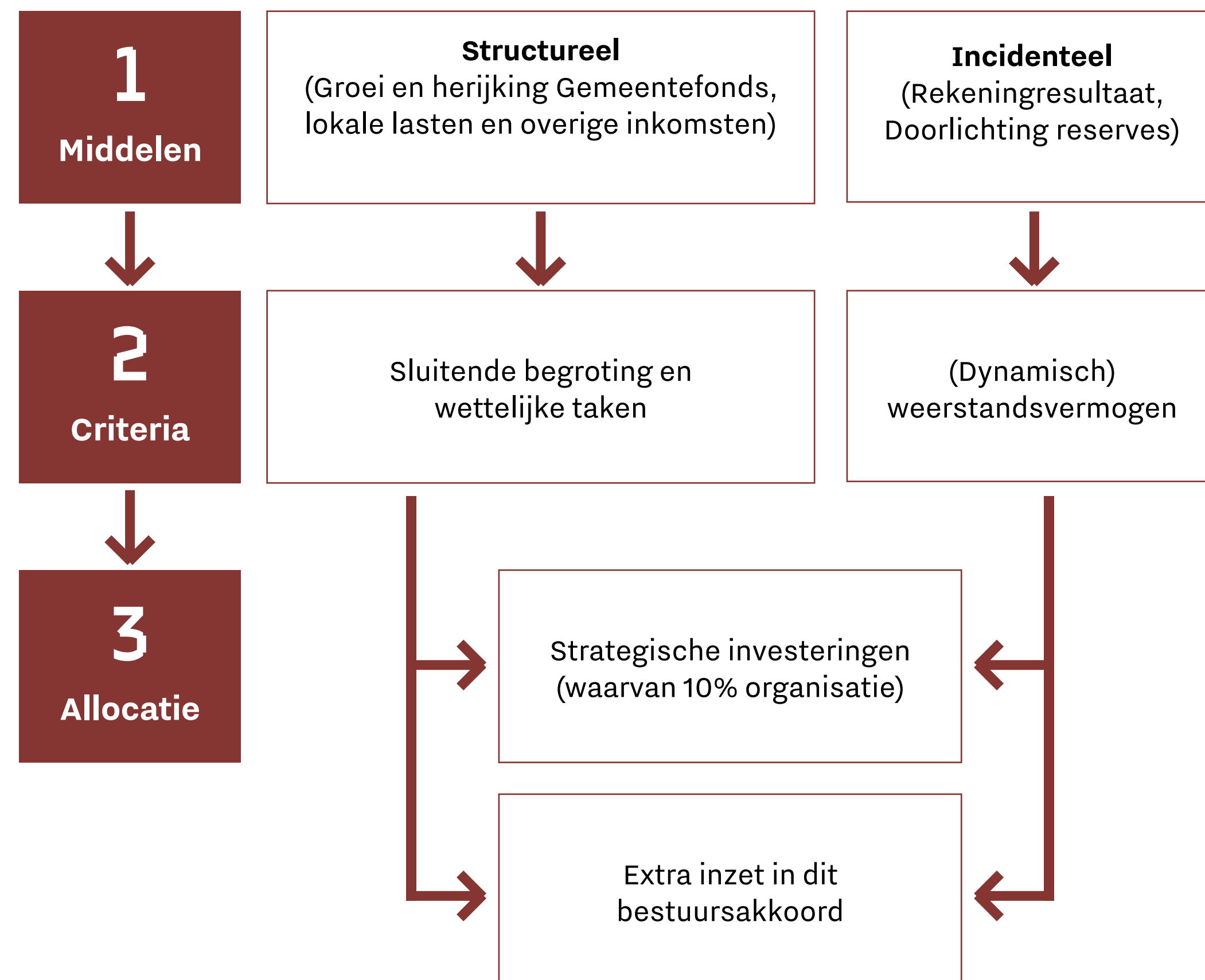
Onze stad kent grote maatschappelijke opgaven zoals de klimaatverandering en heeft een flinke groeispurt ingezet. De groei van het aantal inwoners, bedrijven en arbeidsplaatsen leidt tot een forse druk op met name de woningmarkt, de bereikbaarheid en de leefbaarheid. We zetten de beschikbare nieuwe middelen daarom in op de strategische investeringen (voor de lange termijn) en op de extra inzet in dit bestuursakkoord. De ontwikkelingen vragen om een stevig financieel fundament. Dat betekent dat we werken volgens onze basisregels (zie verderop in dit hoofdstuk), zuinig zijn waar het moet en nieuwe middelen verdelen via een financieel afwegingskader.

**Een stevig financieel
fundament**

Het financieel afwegingskader bestaat deze periode uit 3 stappen. Als eerste maken we inzichtelijk of er extra middelen beschikbaar zijn, zowel structureel als incidenteel. Daarna kijken we of de begroting voor het komende jaar nog reëel sluitend blijft. Hiervoor maken we de noodzakelijke correcties. Tenslotte verdelen we resterende middelen over onze ambities. Schematisch ziet het financieel afwegingskader er als volgt uit:

BESCHIKBARE MIDDELEN EN NOODZAKELIJKE CORRECTIES

- Naast de start van de herverdeling van het **Gemeentefonds** is ook de opschalingskorting teruggedraaid tot en met 2025. Maar voor 2026 en verder worden door het Rijk nog geen duidelijke uitspraken gedaan. Dat maakt het lastig om een compleet financieel meerjarenbeeld op te stellen inclusief de jaarschijf 2026. Hoewel het aannemelijk is dat de situatie voor 2026 zal normaliseren (d.w.z. een regulier accres, geen opschalingskorting en voortzetting van de herverdeling), anticiperen we hier vanuit oogpunt van voorzichtigheid in dit akkoord niet op. Zodra die duidelijkheid er is ontstaat er nieuwe structurele ruimte die we vervolgens weer via het afwegingskader verdelen.
- Voor de **lokale lasten** kijken we eerst naar de netto beschikbare middelen (= de uitkomst van stap 2 van ons afwegingskader). Zolang er substantiële structurele nieuwe middelen te verdelen zijn laten we de lokale lasten voor woningen en niet-woningen in totaal niet meer groeien dan met de reguliere indexering.
- In december 2021 is er een commissienotitie besproken voor het **Gemeentelijk RioleringsPlan** (GRP). Hierbij is de wens uitgesproken om het ambitieniveau voor klimaatadaptatie gelijk te houden. De ruimte die ontstaat door reguliere indexatie van de lokale lasten wordt hiermee in 2023 geheel bestemd voor een verhoging van de rioolheffing. Op deze manier kunnen we de voorgestelde plannen voor klimaatadaptatie uitvoeren. Dit leidt op verschillende plekken in de stad tot een kwalitatieve impuls in de openbare ruimte. Via het tarievendossier bij de Begroting 2023 en het nieuwe GRP doen we hiervoor een uitgewerkt voorstel.
- We verwachten met ingang van 2024 een meeropbrengst van structureel € 1 miljoen uit de **parkeerinkomsten**, mede door een efficiënte uitrol van de scanauto. De meeropbrengst boven dit bedrag zetten we in redelijkheid in op de mobiliteitstransitie.
- We zetten actief in op het vergroten van de **overige inkomsten**.

- Het rekeningresultaat over 2021 is toegevoegd aan het **weerstandsvermogen**. Deze middelen bestemmen we vanaf 2023 voor de extra inzet in dit akkoord. Voor de ingezette ontwikkelingen op het gebied van bedrijfsvoering en sociaal domein komen de bijbehorende middelen al in 2022 beschikbaar. Met het oog op de grootschalige ontwikkelingen zetten we in op een doorontwikkeling van het risicomanagement en onderzoeken we of een dynamische norm voor het weerstandsvermogen passend is. We beoordelen daarbij of het weerstandsvermogen nog in verhouding staat tot de onderliggende risico's en of er een bedrag aangevuld moet worden of onttrokken kan worden.
- We hanteren voortaan één weerstandsvermogen voor de gehele organisatie inclusief het **sociaal domein**. Voor het sociaal domein liggen er natuurlijk nog steeds verschillende uitdagingen in het verschiet, zoals het terugdringen van de kosten voor jeugdhulp, de afbouw van de huidige middelen voor beschermd wonen en de vergrijzing. Omdat we deze ontwikkelingen nog niet kunnen kwantificeren, nemen we daar nu geen aparte bedragen voor op. Als later blijkt dat er (in alle redelijkheid) geen eigen keuzes meer te maken zijn dan wegen we de effecten opnieuw integraal af via het afwegingskader.
- We blijven jaarlijks onze **reserves** doorlichten op actualiteit en passen dit waar nodig aan. Zo zou het - mede in het licht van de nieuwe humanitaire crisis in de Oekraïne - goed denkbaar zijn om bijvoorbeeld het bestedingsdoel van de coronareserve te verbreden.
- We zetten ook in op **extra Rijksmiddelen** gerelateerd aan de mainportstatus van de Brainportregio, uit onder meer een nieuwe Regio Deal, de woningbouwimpuls en het volkshuisvestingsfonds. Omdat de bijbehorende bedragen nog niet bekend zijn nemen we deze nog niet mee in het financieel beeld.

- Voor de noodzakelijke correcties kijken we met name naar nieuwe **wettelijke taken** (of wijzigingen daarin), zoals de invoering van de Omgevingswet en de BIZ. Ook moet de indexatie van budgetten op hoofdlijnen toereikend zijn (zie basisregels). De formatie van griffie, college en directieraad maken we op orde. Voor de cyclus van 2024 voorzien we al aanvullende structurele correcties voor o.a. leerlingenvervoer, living in en subsidie Bio-energiecentrale.

Op basis van bovenstaande uitgangspunten gaan we uit van een netto beschikbaar bedrag van **€43,8 miljoen** incidenteel en **€11,4 miljoen** structureel. Op hoofdlijnen verdelen we dit als volgt over onze ambities:

X € 1 MILJOEN	INCIDENTEEL	STRUCTUREEL
1. Klimaat en weersverandering (groen en water)	6,5	4,1
2. Ondernemende en sociale stad, iedereen mee	9,1	1,8
3. Woningbouw, bereikbaarheid	9,7	2,1
4. Fijne en veilige wijken	7,7	1,2
5. Levendige stad (cultuur, sport, evenementen)	7,0	1,1
6. Organisatie	3,8	1,1
Totaal	43,8	11,4

STRATEGISCHE INVESTERINGEN

- We vinden het belangrijk om de vastgestelde strategische investeringen voor meerdere periodes vast te houden en hier in financiële en organisatorische zin stevig op in te zetten. Wij trekken hier in de periode 2023-2026 **structureel €4 miljoen** voor uit. In de jaren daarna plussen we dit jaarlijks met **structureel €1 miljoen** op. Zo hebben we uiteindelijk genoeg ruimte voor de kapitaallasten van ons deel in het geschatte investeringsbedrag van in totaal ruim €3 miljard tot 2040.
- Van het geld voor strategische investeringen gaat **10% naar de organisatie**, zodat ook die -conform het advies uit het peilstokonderzoek- mee kan groeien met de groei van de stad.
- We maken een verdeling over de verschillende onderwerpen maar houden daarbij de nodige **flexibiliteit** om in te kunnen spelen op actuele kansen voor cofinanciering door andere partijen zoals provincie, Rijk en Europa.

X € 1 MILJOEN		INCIDENTEEL	STRUCTUREEL
1. Klimaat en weersverandering (groen en water)	▪ Warmte en energietransitie		0,9
2. Ondernemende en sociale stad, iedereen mee	▪ Eindhoven Noord West		0,4
3. Woningbouw, bereikbaarheid	▪ KnoopXL		1,0
	▪ Versterking OV		0,3
	▪ Ontvlechting S&R bereikbaarheid		0,3
4. Fijne en veilige wijken	▪ Wijkvernieuwing 3.0		0,5
5. Levendige stad (cultuur, sport, evenementen)	▪ Vestigingsklimaat en voorzieningen		0,2
6. Organisatie			0,4
Totaal strategische investeringen		0	4,0

EXTRA INZET IN DIT BESTUURSAKKOORD

In dit blok staan de onderwerpen waar we de komende periode extra op inzetten. Voor een inhoudelijke toelichting op deze onderwerpen verwijzen we naar de voorgaande hoofdstukken. Aanvullend geldt:

- De incidentele middelen kunnen tijdens de **gehele collegeperiode** worden ingezet. Ze vallen niet tussentijds terug in de algemene middelen.

X €1 MILJOEN	ONDERWERP	INCIDENTEEL	STRUCTUREEL
1. Klimaat en weersverandering (groen en water)	▪ Klimaat, isolatie, verduurzamen vastgoed	5,0	0,7
	▪ Groenplan centrum	1,5	0,5
	▪ Klimaatadaptief inrichten stad, o.a. straten, pleinen, gebiedsontwikkelingen (via rioolheffing)		2,0
2. Ondernemende en sociale stad, iedereen mee	▪ Rijke schooldag		0,4
	▪ Werk, onderwijs/arbeidsmarkt, mkb	1,6	0,5
	▪ Armoede, energiearmoede, gratis OV minima	2,0	0,5
	▪ Brainport voor iedereen, inwonersparticipatie	3,5	
	▪ Innovatie, digitalisering, launching customer, bedrijventerreinen	2,0	
3. Woningbouw, bereikbaarheid	▪ Mobiliteit, o.a. fiets op één, verkeersveiligheid, ring	3,0	0,5
	▪ Woningbouw, grond, onrendabele toppen	3,5	
	▪ Cofinanciering Volkshuisvestingsfonds	3,2	
4. Fijne en veilige wijken	▪ Wijkagenda, gebiedsgericht werken	5,0	
	▪ Veiligheid en preventie		0,5
	▪ Impuls kwaliteitsverbetering openbare ruimte		0,2
	▪ Wijkeconomie en wijkwinkelcentra	1,0	
	▪ Binnenstad	1,7	
5. Levendige stad (cultuur, sport, evenementen)	▪ Stadsdeelbibliotheek, laaggeletterdheid		0,5
	▪ Cultuur, broedplaatsen/ makerspaces, nachtleven	2,0	0,4
	▪ Diversiteit en inclusie	2,0	
	▪ Erfgoed	2,0	
	▪ Sport	1,0	
6. Organisatie	▪ Informatiebeveiliging, ontwikkelprogramma's	2,4	0,7
	▪ Bedrijfsvoering	1,4	
Totaal Extra inzet in dit bestuursakkoord		43,8	7,4

8.2 BASISREGELS

We sluiten deze financiële paragraaf af met de afspraken waar we ons de komende periode aan houden. Daarnaast maken we binnen een jaar nog aanvullende afspraken over o.a. de inzet van het Fonds Bovenwijks en de reserve Strategische investeringen.

1 We maken een reëel en structureel sluitende begroting

De meerjarenbegroting moet structureel en reëel in evenwicht zijn, zowel in het eerste begrotingsjaar als in het vierde (laatste) begrotingsjaar. Structurele lasten worden met structurele baten gedekt.

2 We wegen voorstellen integraal af

De raad beslist alleen over wensen voor nieuw beleid als deze wensen integraal tegen elkaar afgewogen kunnen worden met inachtneming van de beschikbare financiële ruimte. Deze afweging vindt op twee momenten per jaar plaats: in het voorjaar bij de kadernota, en in het najaar bij de begroting. De gewenste investeringen worden afgewogen tegen de actuele financiële ontwikkelingen en risico's. De afweging vindt plaats op basis van het financiële afwegingskader en door de raad vastgestelde uitgangspunten. (Tijdelijke) afwijkingen worden beargumenteerd voorgelegd.

3 We doen geen voorstellen zonder dekking

Een voorstel van college of raad om geld uit te geven moet een compleet dekkingsvoorstel bevatten. Er kunnen geen financiële consequenties worden doorgeschoven naar een later moment van kadernota of begroting. Een beroep op een mogelijk positief rekeningsaldo is niet mogelijk. Tussentijds vindt geen nieuw beleid of uitbreiding van bestaand beleid plaats tenzij dit op korte termijn tot kostenbesparing of inkomstenverhoging leidt.

4 We ramen realistisch

Jaarlijks bepaalt de raad bij de kadernota welke budgetten gecompenseerd moeten worden voor loon-, prijs- en volume-ontwikkelingen. De bijbehorende percentages worden op basis van de meicirculaire en recente CAO en CPB-cijfers vastgesteld. De inzet van reserves wordt in de begroting opgenomen. Een bezuiniging komt niet op een stelpost maar boeken we concreet in zodat duidelijk is welke begrotingspost verlaagd wordt. De raming van het Gemeentefonds is prudent en gebaseerd op de circulaires van het Rijk. Het Gemeentefonds is daarbij vrij besteedbaar. Kortingen worden één op één doorgegeven, bij taakwijzigingen wordt meegewogen in hoeverre we hier al invulling aan geven.

5 We maken inzichtelijk welk budget zonder of weinig extra kosten om te buigen is

Door (deels) te stoppen met dingen die we minder belangrijk vinden of door zaken anders in te regelen creëren we ruimte voor onverwachte (structurele) tegenvallers.

6 We houden de begroting actueel

Begrotingswijzigingen zijn er om de begroting actueel te houden. Ze zijn niet bedoeld om zaken alsnog achteraf in lijn te brengen met de realisatie. De begroting en begrotingswijzigingen worden door de raad vastgesteld. Binnen de wettelijke kaders kan de raad begrotingswijzigingen mandateren aan het college. In de samenwerkingsovereenkomst zoeken we samen met de raad naar een optimum hiervoor. Dit wordt in de financiële verordening vastgelegd.

7 We overschrijden de budgetten niet

Voor de uitvoering van beleid staan budgetten ter beschikking. Middelen kunnen pas uitgegeven worden als er daadwerkelijk een begrotingspost aanwezig is. We gaan geen verplichtingen aan zonder dekking en ook geen intentieverklaringen of toezeggingen zonder (gedekt) besluit. Cofinanciering kan alleen plaatsvinden als er voldoende zicht is op beschikbare budgetten. De inzet van middelen vindt met gepaste zuinigheid plaats, dat wil zeggen dat de beschikbare ruimte binnen een begrotingspost niet op moet. Overschrijdingen zijn daarentegen niet toegestaan. Dreigende overschrijdingen worden tijdig gesignaleerd en door passende maatregelen zo veel mogelijk voorkomen. In geval van een onvermijdbare overschrijding moet compensatie worden gevonden binnen hetzelfde raadsprogramma in de vorm van meevallers of onderuitputting. Externe ontwikkelingen die van significante betekenis zijn voor de financiële positie wegen we gemeentebreed af.

8 We hevelen middelen alleen onder strikte voorwaarden over naar een volgend jaar

Reguliere budgetten worden niet overgeheveld naar volgende jaren. We maken een uitzondering voor een verplichting die is aangegaan en waarvan de uitvoering in het volgende jaar plaatsvindt. Budgetten (> € 50.000) voor projecten en incidentele budgetten komen in aanmerking als de uitvoering over meerdere jaren plaatsvindt. Onder bijzondere omstandigheden (bijvoorbeeld een pandemie) kunnen deze criteria worden aangevuld. Een reguliere budget-overheveling vervalt na 1 jaar. Budgetten die na het doen van deze reserveringen nog resteren vallen vrij bij de jaarrekening. Dit geldt dus ook voor bedragen uit reserves die niet zijn gebruikt.

9 We stemmen het weerstandsvermogen af op de onderliggende risico's

De reserve Eigen kapitaal is de algemene buffer (weerstandsvermogen) voor risico's. Het rekeningresultaat wordt verrekend met het weerstandsvermogen. Op twee momenten per jaar (in het voorjaar bij de kadernota en in het najaar bij de begroting) wordt de omvang van het benodigd weerstandsvermogen o.b.v. een actuele risico-inventarisatie en weging beoordeeld en zo nodig aangepast. Incidentele inzet in de begroting kan pas plaatsvinden na integrale afweging en alleen voor het meerdere boven de norm. De overige reserves worden jaarlijks doorgelicht op noodzaak en toereikendheid.

10 We dragen een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de begroting

Raad en college zijn integraal verantwoordelijk voor de gemeentelijke financiën. De wethouder Financiën ziet toe op naleving van de basisregels en wordt tijdig geïnformeerd over afwijkingen. Hiermee wordt niet gewacht op het eerstvolgende reguliere planning en control moment. Met name voorstellen tot compensatie van tegenvallers, voorgenomen budgetoverhevelingen, voorgenomen inzet van reserves waarvan de onttrekking niet begroot is en vergelijkbare onderwerpen worden vóór collegebehandeling door de portefeuillehouder afgestemd met de wethouder Financiën.

We staan voor zeer grote en complexe opgaven. Dat vraagt om goede samenwerking tussen de raad, het college, de organisatie en de stad. Het moet duidelijk zijn wat we van elkaar mogen verwachten.

Na de presentatie van dit Bestuursakkoord werkt het college de ambities uit dit akkoord uit in een **collegeprogramma**. Dit wordt gekoppeld aan de planning & control cyclus en vormt het sturingsinstrument voor het gesprek met de raad en de organisatie over de realisatie van onze ambities. In 2024 voeren we een midterm review uit.

De kunst van het samenleven start met goede samenwerking. Samenwerking binnen én buiten het stadhuis. We zijn teleurgesteld dat het ons niet gelukt is om meer inwoners naar de stembus te trekken bij de gemeenteraadsverkiezingen. Het vertrouwen in de politiek en de overheid is historisch laag. Een toenemend aantal inwoners voelt zich niet gehoord of niet serieus genomen of gelooft niet dat de politiek iets voor hen kan betekenen. We hebben hier zelf ook aan bijgedragen. De toon van het debat in de gemeenteraad heeft in de afgelopen periode menigmaal de krant gehaald. Inwoners kunnen het gevoel hebben dat we meer met onszelf bezig zijn dan met de stad. Daarnaast zijn participatie-trajecten niet altijd vlekkeloos verlopen, waarbij het geluid van de grootste voor- of tegenstanders in de media domineerde en we het stille midden onvoldoende hoorden.

Wie vertrouwd wil worden moet betrouwbaar zijn. Dat begint met ‘doen wat we beloven’ en dus met uitvoeringskracht. Dat vergt goed samenspel tussen de gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie, waarbij rollen en verantwoordelijkheden duidelijk zijn en we oog hebben voor de veelstemmigheid in de raad. Vanuit onze gezamenlijke passie voor de stad proberen we samen echt zaken voor elkaar te krijgen. Daar zijn prettige omgangsvormen, een open houding tussen college en raad en een constructieve toon in het publieke debat voor nodig. We willen dat doen in goede samenwerking met de inwoners en andere belanghebbenden. We betrekken hen zodat zij zich ook echt gehoord

Samen verder

voelen bij besluitvorming die hen rechtstreeks aangaat. En niet het gevoel hebben van ‘schijn-inspraak’. Gelijktijdig blijft het een gegeven dat het uiteindelijke besluit niet iedereen zal bevallen. Het is essentieel dat we dilemma’s uitleggen en randvoorwaarden goed benoemen. Dat we goed inzicht geven in de complexiteit van de afweging die we moeten maken en hetgeen we als overheid wel en niet kunnen, ook in het licht van het grote maatschappelijke belang van sommige opgaven. Het creëren van begrip en heldere kaders aan de voorkant leidt tot meer acceptatie van de gekozen oplossing. Een betrouwbare overheid is vooral helder over zijn eigen rol, als facilitator én als wetgever en handhaver.

We willen dus tot een constructieve en daadkrachtige samenwerking komen, waarbij inwoners en belanghebbenden goed worden gehoord en we samen met de stad resultaten bereiken. Hiervoor gaan we een **samenwerkingsakkoord** sluiten. In dit akkoord maken we concrete afspraken over de *wijze* waarop we samenwerken om uitvoering te geven aan dit bestuursakkoord. Afspraken over de manier waarop de gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie met elkaar samenwerken en hoe we daarbij rolvast blijven. Afspraken over hoe we als college en raad (en als collegeleden en raadsleden onderling) met elkaar

omgaan en de openheid die we daarbij hanteren. En de wijze waarop we omgaan met de stad en wie daarbij welke rol heeft en pakt. Dit gaat verder dan een lijst met omgangsvormen. We spreken elkaar aan als het niet loopt zoals afgesproken. We leggen in dit akkoord vast hoe we bij belangrijke grote nieuwe vraagstukken de raad, de partners in de stad en onze inwoners in positie brengen en welk soort participatieproces daar bij hoort. Bijvoorbeeld met een startnotitie bij een aantal grote nieuwe opgaven, zoals de Wielewaal. Juist om aan de voorkant de kaders vast te stellen en duidelijke verwachtingen te scheppen en zo ontevredenheid en wantrouwen te voorkomen.

We vragen de griffier en de gemeentesecretaris om met een **voorstel** voor een samenwerkingsakkoord op hoofdlijnen te komen. Hiervoor halen ze zowel intern en extern input op. Dit voorstel bespreken de gemeenteraad en het college in de heisessie in september, wat moet leiden tot **besluitvorming** en ondertekening van het samenwerkingsakkoord in oktober 2022.

COLLEGE

John Jorritsma

Burgemeester

- Openbare orde en veiligheid
- Internationale aangelegenheden en acquisitie*
- Representatie en externe betrekkingen
- Public Affairs
- Toezicht en handhaving (excl. milieu-, bouw- en woningtoezicht)
- Vergunningen evenementen
- Bezwaar en beroep

Rik Thijs (GroenLinks)

Klimaat, energie, grond en vergroening

- Klimaat en energietransitie
- Openbare ruimte, groen en water
- Milieu, externe veiligheid, bodem, geluid en luchtkwaliteit
- Grondzaken
- Vergroening binnenstad
- Verduurzaming vastgoed (incl. Duurzaamheidspact)
- Wielewaal, Genneper Parken en Dommeldal
- Gebiedsontwikkeling Stadhuisplein
- Dierenwelzijn

Stijn Steenbakkers (CDA)

Brainport, economie, onderwijs, KnoopXL en Eindhoven Noordwest

- Economie, vestigingsklimaat en internationalisering
- Bedrijventerreinen en campussen
- Brainport: BNA en Regio Deal
- Innovatie en digitalisering (extern)
- Onderwijs VVE, PO-VO (incl. IHP)
- Gebiedsontwikkeling Spoorzone / KnoopXL
- Gebiedsontwikkeling Noordwest (excl. Wielewaal)

* in afstemming met wethouder Economie

COLLEGE

Mieke Verhees (PvdA)

Wonen, wijken, ruimte en dienstverlening

- Wonen (excl. enkele gebiedsontwikkelingen)
- RO (excl. enkele gebiedsontwikkelingen) en Omgevingswet
- Verstedelijkingsstrategie
- Maatschappelijk vastgoed
- Bouw- en woningtoezicht
- Vergunningen ruimtelijk
- Wijken en gebiedsgericht werken*
- Programma leefbaarheid en veiligheid Woensel Zuid (pact)
- Bedrijfsvoering inclusief P&O en ICT
- Dienstverlening

*Stadsgezant: Doorbraak wijkgericht werken

Monique Esselbrugge (D66)

Hoger- en beroepsonderwijs, mobiliteit, binnenstad en Design District

- Mobiliteit en bereikbaarheid (incl. Eindhoven Airport)
- Arbeidsmarkt
- Onderwijs MBO/HBO/WO
- Binnenstadseconomie en centrumontwikkeling
- Design District
- Toerisme en vrije tijd
- Citymarketing en evenementen
- Inwonersparticipatie
- Brede Welvaart / Brainport voor iedereen*

*Stadsgezant: Brainport voor iedereen

Saskia Lammers (GroenLinks)

Welzijn, werk, armoede, cultuur en design

- Werk & Inkomen en participatie
- Armoede & Schulden
- Welzijn (sociale basis en W'Jeindhoven)
- Coördinatie 'Huis naar werk'
- Cultuur en design

COLLEGE

Maes van Lanschot (CDA)

Financiën, sport, erfgoed en regionale samenwerking

- Financiën
- Regionale samenwerking
- Deelnemingen
- Erfgoed
- Sport

Samir Toub (GroenLinks)

Diversiteit, zorg, jeugd en maatschappelijke ondersteuning

- Maatschappelijke zorg en ondersteuning (WMO)
- Gezondheid
- Jeugd en Jeugdzorg
- Opvang, statushouders en vluchtelingen
- Diversiteit, inclusie en verbinding
- Toegankelijkheid

STADSGEZANTEN

Angelique Bellemakers (PvdA)

Stadsgezant

- Doorbraak wijkgericht werken

Janneke van Kessel (D66)

Stadsgezant

- Brainport voor iedereen

EINDHOVEN